

χῆς. Τὰ περισσότερα ἔργα τοὺς ἴσχυε τὰ σήμερὰ κυκλοφοροῦσαν μυστικά, καὶ ἔτσι μέιναν ἀγνώστα στὸ μεγάλο Ρούσσικο κοινόν. Βέβαια, οἱ περισσότεροι μορφωμένοι Ρῶσοι, στὰ φοιτητικὰ τους χρόνια, τὰ ρουφούσαν λαίμαργα στίς, ἔτσι νὰν τίς ποῦμε, μυστικές «ἀπόγειες» ἐκδόσεις, κακιστυπωμένα, καμιά φορά καὶ κακοαντιγραμμένα. Ἔτσι μαθαίνει σιγά σιγά καὶ κρυφὰ ἡ Ρούσση νεολαία τὴν ἀληθινὴν, ζωντανὴν καὶ ἐπίσημην ἱστορίαν τῆς πατρίδας τῆς. Σήμερὰ, στὴ σχετικὴ λευτερίᾳ ποὺ μετὰ τὴν βία ἀπόκτησε ὁ Ρούσσιος λαός, ἀρκετὰ ἀπ' αὐτὰ «ἀπόκρυφα» ἔργα βγήκανε σὲ φανερὴς ἐκδόσεις, ἀν καὶ παλὶ μόλις βγεῖ κανένα τέτιο «ἀπαγορευμένο» βιβλίον, σὲ δύο τρεῖς μέρες ἀστυνομία καὶ λογοκρισία ἀρχίζουσι νὰ τὸ κατασχέτουνε.

Δὴ καὶ λίγες βδομάδες ἔρχεται σὲ κομψὸ βιβλιαράκι ἓνα ἀνέκδοτο πεζὸ ποίημα, «Τὸ Κατώφλι», τοῦ Ἰβάν Τουργκένιεφ, ἓνα ἀπὸ τὰ ζεῖνῳτα μαργαριτάρια τοῦ μεγάλου Ρούσσου συγγραφέα. Μῆσα τέ λίγες μὲ χτυπητὴς γραμμὲς ζουγκρίζει ὑπέροχα μὲ τὴν μυστικὴν ἐκείνη ἐκστασιν, μετὰ τὴν ὅταν οἱ ἀθρόοι, στὴν πρὸ λαμπρὴν περίοδον τῆς ζωῆς τους, πετοῦνε λεύτερα μακριὰ τῆς τῆς ποτῆς, τῆς χαρῆς καὶ τῆς ἀπόλαψης, γιὰ νὰ πᾶν τὸ δρόμον τοῦ πόνου καὶ τοῦ μεγαλύτερου μαρτυρίου ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ, γιὰ νὰ παρῶντο γιὰ πάντα, στὸ ὄνομα τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Δικαιοσύνης, πατέρα, μάννα, ἀδέρφια, ἄντρα, γυναῖκα, παιδιὰ.

Στὴν πρώτη πρώτη γραμμῇ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Λευτερίας θάνατον κινεῖ τὴ Ρούσσαν. εἴτε κορίτσι, εἴτε μάννα, καὶ χτές καὶ σήμερὰ, στὸν καιρὸ τοῦ «Δικαιοσύνης» (στὰ 1898), πρὸ δύο μῆνες στίς μεγάλες ταραχὰς τῆς Μόσχας, καὶ σήμερὰ ἀκόμα στὰ διάφορα πανακρατικά κομιτῆτα καὶ στὸ γενικὸ ἐργατικὸ σηκωμό.

Καὶ μέσα στὴν πινακοθήκην τῶν γυναικείων τύπων τοῦ Τουργκένιεφ, ἡ ἡρώισσα ποὺ παρουσιάζεται στὸ «Κατώφλι» εἶναι μιὰ ἀληθινὴ ἀποθέωσις τῆς Ρούσσας γυναίκας. Νὰ τὸ ἔργο.

ΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ

Βλέπω ἓνα πελώριο χέριον. Στὸ μπροστινὸ ντουβάρι μιὰ πορτίτσα ἀνοιχτή. Πίσω ἀπ' τὴν πόρταν πηχτὸ σκοτάδι ἀπλώνεται.

Στὸ κατώφλι στέκεται μιὰ κόρη, μιὰ Ρούσσα κοπέλλα. Παγωνιά σκορπιέται ἀπ' τὸ σκοτάδι καὶ μαζὶ

μετὰ τὸ κρύον ρέμα, βγαίνει ἀπὸ καὶ μέσα, ἀπ' τὰ βάθη, μιὰ σβυσμένη ἀργιὰ φωνή.

—Ὡ σὲ, ποὺ θέλεις νὰ περάσεις αὐτὸ τὸ κατώφλι, ξέρεις τί σὲ καρτεροῦν μέσα;

—Ξέρω! ἀπαντᾷ ἡ κοπέλλα.

—Κρὺν, πείνα, μῖσος, περιγέλιο, περιφρόνησι, φυλακὴ, ἀρρώστεια, πόνοι, μορφεὶ καὶ θάνατος.

—Ξέρω!

—Μοναξιά καὶ λησμοσύνη!

—Ξέρω! Εἰμ' εἰοιμη. Εἰμαι πρόθυμη νὰν τὰ δεχτῶ ὅλα τὰ μαρτύρια, ὅλους τοὺς πόνους!

—Κι ὅχι μόνο ἀπ' τοὺς δεινούς, μὰ καὶ ἀπὸ τοὺς συγγενήδες καὶ τοὺς φίλους σου;

—Ναί... Κι ἀπ' αὐτούς.

—Εἶσαι πρόθυμη νὰ θυσιάσεις;

—Ναί!

—Νὰ θυσιάσεις δίχως νὰν τὸ μάθει κανεὶς, δίχως κανεὶς νὰν τὸ γνωρίζει πὼς θὰ θυσιάσεις καὶ δίχως κανεὶς νὰ μπορέσει ποτε νὰ μνημονέψει τὸν κόπον σου;

—Δὲ μοῦ χρειάζονται οὔτε συχαρήκια, οὔτε συμπόνια. Καμὰ δόξα δὲ μοῦ χρειάζεται.

—Εἶσαι εἰοιμη ἀκόμα καὶ κακοῦργημα νὰ κάμεις;

Ἡ κοπέλλα ἔσκυψε τὸ κεφάλι τῆς.

—Εἰμαι εἰοιμη καὶ γιὰ κακοῦργημα.

Ἡ φωνὴ σόπασε, μὰ σὲ λίγο ξανακούστηκε.

—Ξέρεις ποὺ ἀργότερα μπορεῖς νὰ χάσεις τὴν πίστη σου σ' ὅ,τι πιστεύεις σήμερὰ καὶ μπορεῖς ἀξίφρα νὰν τὸ νιώσεις πὼς ἔκαμες λάθος καὶ θυσιάσεις ἀδικα τῶν ἀδίκων τὰ νιάτα σου;

—Τὸ ξέρω καὶ αὐτὸ, μὰ θέλω νὰ μπῶ!

—Ἐμπῶ!

Κ' ἡ κοπέλλα διάβηκε τὸ κατώφλι καὶ ἓνα βαρὺ παραπέτασμα τὴν ἔκρυψε.

—Θεοεὐλόγη! ἀκούστηκε μιὰ φωνή.

—Ἀγία! ἀκούστηκε μιὰ μεγάλη βοὴ χιλιάδων φωνῶν.

★

Ἄγιοι, νὰ ποῦμε καὶ μεῖς γιὰ τὰ γενναῖα παληκάρια, ἀγῶρια καὶ κορίτσια, ποὺ μετὰ τὴν ζωὴν τους καὶ τὸ αἷμα τους χαράξαν τὸ δρόμον τῆς Λευτερίας καὶ τῆς Δικαιοσύνης γιὰ τὰ 130 μιλιούνια ἀθρόοι ψυχὲς ποὺ βασανίζονται στὴ μαύρη νύχτᾳ τῆς Τυραννίας καὶ Σκλαβιάς.

Δόξα στοὺς πολεμιστάδες τῆς Ἰδέας. Κι ἂν πέφτουνε νικημένοι—πάντα νικοῦν.

Μόσχα 12 τοῦ Μᾶν 1906.

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΑΣΠΡΗ ΓΕΝΙΑ

Τοῦ Ἀλέξη Παλάν

Α'.

«Ἐὖ στάσου μακριὰ ὁρθὸς καὶ κοίτα με στὰ μάτια μέσα ὥσπου νὰ λιγωθῶ καὶ νὰ πάρει χῶμα ἡ πλάτη μου. ἔπειτα θὰ καμωθῶ πὼς κοιμάμαι καὶ ζύγωσε νὰ μοῦ κόψει τὸ γλυκόνειρό μου ποὺ θὰ μέχει σὰ μαγεμένη. Ἐκοιμήσωσε κρυφὰ τὸν ὀρθωμένο κόρφο μου καὶ κάμε πὼς ρογιάζει: θὰ σοῦ τινάξω δύο γερεὲς παταριές, ποὺ νὰνὰψουν τὰ μάγουλά σου σὰν τὸ σίδερο καὶ νὰ βουγκανοῦν τὰ φτιά σου σὰν καμπάνες ἴσα με ταχιά τὸ βράδι...», παίζει τὰ χεῖλια ἡ ὁμορφὴ γυναῖκα καθομένη τὰνὰκούκουρδα στὴ ρίζα μιανῆς γλυκομηλιάς, κοντὰ στὴν ἀκροποταμιά.

Μέσα στὴ λαβρὰ τοῦ δειλινοῦ ὁ κοντὸς καμπέσιος μετὰ τὸ ἡλιοφθήμενόν πρόσωπον, σὰν ἓνα καρβέλι, ξεκαρδίζεται στὰ γέλια, κουνάει τὰ μελαψὰ του χέρια καὶ τανιέται ἀγνάντια τῆς στὰ νύχια γιὰ νὰ ἱσιάσει σὰν τὸ κυπαρίσι. Μὰ σὲ λίγο ἀστοχᾷ τὸ παιγνίδι ποὺ ἀραδαίει ἡ Φῶς καὶ κοντοζυγώνει στὸν ἥσκιον τῆς.

«Κάλιο νὰ πάρω καὶ ἐγὼ λίγο δροσερὸν κατὰψυχο ξαπλωμένος ἐδῶ μπροστὰ στὰ πόδια σου, πέρα νὰ ξεροκαίωμαι σὰν τὴ βρίζα τοῦ κάμπου. Περπατοῦσα πεζὸς ἀπ' τὰ χαράματα καὶ κεντοῦσα τὰ φορτωμένα μουλάρια γιὰ νὰ φτάσω λίγο μέρα καὶ νὰ σὲ συντύχω.—Θὰ με κλωστήσεις, γελαδούλα μου;...»

Καὶ ξεφλουδίζει βιαστικὰ ἓνα χοντρὸ καὶ μελανὸ σύκο γιὰ νὰ τὸ στουπώσει μετὰ τὸ ροδινὸ στόμα τῆς μυλωνοῦς ποὺ σείεται καὶ μαζώνει τὰ πηχτομένα σάλια.

«Ἐλα γλήγορα!.. Ὡς πότε θὰ καθήσεις με μένα, καλὲ μου;», ρωτᾷ καὶ μασάει.

«Ἴσα με νάρθει ὁ Χάρος νὰ με ξυπνήσει. Μακαρίτης θὰ γένω ἀπὸ τὰ τώρα γιὰ τὸν ἄλλο κόσμον. Ἀχ, νῆχα καὶ ἓνα ποτήρι ραφανιώτικο κρασί ποὺ νὰ μπαίνει ἡ μύτη μου μέσα γιὰ νὰ μὴ ζημιώνουμαι!..»

«Ὁχι! Ὡς σὲ κεράσω ἐγὼ μετὰ τὸ σταμνὶ μου...».

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

V

ΤΟ ΚΟΧΙΑΙ

Ὁ τραγουδιστὴς μετὰ βυθισμένον τὸ μάτι του στὸ βύθος τῆς Ἀκρογιαλίας.

Ὡ τὴν Ἠσκιερὴ τὴν ἀκρογιαλιά· ποτὲς ὁ Ἡλῖος δὲν τὴν εἶδε· σὰν χάρις καὶ σὰν σπηλιά.

Ἐκεῖ οἱ θαλασσινοὶ τοῦ κοῦφιου κόσμου Ἠσκιος, πότε κοινοῦνται ξαπλωμένοι στὴν ἀτάραχὴ τῆς ἀγκυαλιάς, πότε στήνουν δαιμονικὸ χορὸν, σκιρτώντας μετὰ τ' ἀφρισμένα κύματα ὡς στὴν κορφή τῶν ἀπότομων βράχων...

Ἐδῶ, τέτοια στιγμὴ, ὁ τραγουδιστὴς, ὁ γλωμὸς τραγουδιστῆς, μετὰ βυθισμένον τὸ μάτι του στὸ βύθος τῆς Ἀκρογιαλίας· εἶδεν ὅσον ἀπόκοσμος Ἠσκιος, παραπονεμένος γιὰ τὸν ἀδερφὸν του, τὸν ἄλλον Ἠσκιον, τὸν ἀλλόθρονον χορὸν, ἐκαθότανε ἀποτραβηγμένους ἀπάνω ἐκεῖ στὴν ἀπόκρημνη ἀκρογιαλιά.

Καὶ εἶτανε νύχτα· νύχτα δίχως φεγγάρι, μαύρη νύχτα...

Σιγὰ σιγὰ ὅλα ἔπαψαν καὶ οἱ θαλάσσιες ἐσώπασαν· καὶ ὁ Φλοῖσθος πᾶς δὲν ἀκουγότανε· σὰν ὕπνος, σὰν ἀπακρωμα ὅλων τῶν στοιχείων· εἶδος βαρεῖας γαλήνης.

Τώρα μόνον ἐκεῖνος ἐκεῖ, ὡς τοῦ Ἀπείρου ἡ σκοτεινὴ ἔκτασις...

★

Κάποιος τότες ἤχος ἀκούστηκε· κάτι σὰν τραγοῦδι τριζονιοῦ, κάτι σὰν ἤχος κιθάρας ἀπὸ δάχτυλα πρωτόμαθου κιθαριστοῦ.

Τί νὰ εἶτανε τὸ παράχορδον ἐκεῖνο τερέτισμα; Εἶχε κάτι ἀπὸ στεναγμὸ καὶ κάτι ἀπὸ τρεμάμενον γέλιον· ἀλλόκοτη φωνή· μήτε ἀνθρώπου, μήτε πουλιοῦ, καὶ ἀνθρώπου καὶ πουλιοῦ.

Καὶ ὁ Τραγουδιστὴς σὰν ἀπὸ βαθειὰ νύκην ἀργοξέπνησε, λές, στοῦ ἤχου τὸ ἀργολάλημα.

Θωρεῖ γύρω του, στέκεται προσεχτικὸς· ψάχνει τὰ στήθη του· θαρρεῖ, πὼς μέσ' ἀπὸ τὰ σπλάχνα του ἀνέβαινε τῆς καρδιάς του ὁ παλμός—τόνος καὶ στεναγμός—παραλάλημα τῆς ψυχῆς του...

Ἡ παιχιδιάρια γυναῖκα πετάει ὀμπρὸς τὸλο-στρόγγυλον μούτρο τῆς καὶ ὁ Βάγιος Χαδούλης τῆς κολνάει σταβρωτὰ φιλήματα στὰ μελομάγουλα καὶ στὸ λαιμό. Σὰν ἀπλώνει κατόπι τὰ ξερόχερα νὰ τὴν κορφολογήσει, πεταχίνεται ἐκείνη σὰν τὴν ἀκρίδα πᾶνον· ἀφτὸς δοκιμάζει νὰ τὴν κρατήσει ἀπὸ τὴ χαμηλοζωσμένη ποδιά καὶ μόνο μιὰ λουρίδα τοῦ ἀπομνέσκει στὰ δάχτυλα ξεσκισμένη. Ἀρχινᾷ νὰ τρέχει φρενιασμένη στὴν ἀκροποταμιά μετὰ κάτι σκεπασμένα γαργαρόγελα ποὺ μοιάζουνε σὰν τὸ κρούσταλο νερό ποὺ σπάζει ἀπάνου σὲ μάρμαρον.

Κοντὰ τῆς ὁ Βάγιος σέρνεται πᾶγκάλια στίς κιντρινασμένες φτέρες ἀνάμεσα σὰν τὴν γελῶνα. Τὸ λιοπύρι τὸν βαράει κατακέφαλα καὶ γυρίθει νὰ βρεῖ κανένα ἀπόσκιο δροσερὸν· ἀγρικαίει ὅμως τώρα τὴ συχωριανὴν του νὰνοίγεται τὰνὰσκελὰ μέσα στὴν πυρωμένη ἀμουδιά ποὺ βουλιάζει, μετὰ τὴν ἀπαλάμεινεν πίσω στὸ στέρο, καὶ νὰ κοιτάζει τὰ πουπουλῆνια σύγνεφα ποὺ σκαρφαλώνουνε στίς κυματιστὲς ράχες τοῦ Ἑλίουπου.

«Γιὰ, χαρὰ σου!», ρωνάζει ἐκεῖνος. «Θὰ με ψήσεις πάλε...».

«Ἄκου με, Βάγιε... Νὰ πιάσεις σίγουρη δουλιὰ. Θὰ σὲ πλακώσουν ἄβρο μάβρες μέρες καὶ γεράματα.

Του έφάνη, πως κάποιος ρυθμός νοσταλγίας έβγαине μίς' από τών βράχων τὸ χάος.

Έθάρρεψε, πως εκείνος ὁ ἦχος εἶταν τοῦ βυθοῦ φωνή, φωνή—ίσως—ένος πού πνίγηκε καί πού τοῦ ἀπόμεινε δλοζώντανος ὁ στεναγμός· κάτι ἀπό τή ζωή του, πού δέν ἐμπόρεσε νά πάρει μαζί του, στῶν βυθῶν τήν ἀμίλητη γαλήνη...

Καί τώρα κλαίει, κλαίει ὁ χλωμός τραγουδιστής....

Καί τὸ φῶς τῆς Ἡμέρας ἄρχισε νά χαράζει τίς πρώτες του γραμμές...

Καί ὁμως ἀκούει ἀκόμη, κάτι ἀκόμη ἀκούει· καί πρὸς τὸ χάος ρίχνοντας μιά του ματιά, δακρυσμένη τώρα ματιά, σηκώνεται νά φύγει...

Τὸ πόδι του βαρὺ καί θρυφαλλίζει· καίτι σάν κρυσταλλωμένον ἀφρό, καί καίτι σάν ἀφρόχρωμο φαρφουρί.

Εἶταν ἓνα κοχίλι.

Σπέσιες, Μῆης 1906.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Ο ΊΨΕΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

«Πόσο ἡ ζωή μου μποροῦσε νά εἶταν ὠραία καί πὼς ἐγὼ σπατάλησα τίς μέρες μου. Τώρα καταλαβαίνω, ὅτι ὁ καλλιτεχνικός μου ρόλος δέν εἶχε καμιά σημασία, δέν ἀγκάλιασα τὰ ὄνειρά μου, κούφιες εἶταν οἱ λαχτάρες μου. Στὴ θέση ὧν αὐτῶν ἔπρεπε νά μπεῖ ἡ ζωή, μονάχα ἡ ζωή. Ἐπρεπε νά ζήσω μέσα στοῦ ἡλίου τὸ φῶς καί νά ἀνάμεινα σ' ὅλες τίς ὁμορφιές τοῦ κόσμου· αὐτὸ θά εἶταν χίλιες φορές καλύτερο παρά νά περνῶ τὴ μέρα μου σ' ἓνα κρύο καί ὑγρὸ δωμάτιο καί νά ἐξαντλοῦμαι σκαλίζοντας τὸ μάρμαρο. Ἀλλοίμονο, τώρα εἶναι πιά ἀργά, δέν καταλαβαίνουμε τὸ ἀδιόρθωτο παρά αὐτὸν ἡμεῖς οἱ νεκροὶ ξυπνήσουμε» γιὰ μιά στιγμή.

Αὐτὰ λέει ὁ ζακουσμένος σ' ὅλη τὴν Εὐρώπῃ γλύπτης Rubek στὸ δραματικὸ ἐπίλογο τοῦ Ἰψεν καί μ' αὐτὰ τὰ λόγια κλείνει τὸ ἔργο του ὁ πεθαμένος τώρα πιά κοσμοδόκιστος συγγραφέας, ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἔμεινε βυθισμένος στὸ ἔργο του, νεκρὸς γιὰ κάθε

ἄλλη κοινὴ ἀπόλαυση. Ἄν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ὁ καλλιτέχνης μεθάει μὲ τὴν πιτυχιά του, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὁ ἄνθρωπος πού βλέπει νά ζυγώνει τῆς ζωῆς του τὸ τέλος λυπᾶται πού ὅλη τὴ δυνάμη του, τὴ νιότη του, τὴ σκόρπισε γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἄλλων καί δέν τοῦ ἔμεινε καιρὸς καὶ αὐτὸς νά ζήσει σάν τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους.

Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ καί ἡ τελευταία πού ὁ ποιητὴς ἀφίνει νά τοῦ φύγῃ ἓνα παράπονο στὸ κύκνειο αὐτὸ τραγοῦδι του.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι δῶρο ποῦχει πολλὰ βάσανα. Ὁ Ἰψεν πολλὰ ὑπόφερε καί πάντα ἀπὸ τὴ νεότητά του ἀκόμα εἶταν ἀπὸ τὸν κόσμο τραβηγμένος καί παραδομένος στίς μεγάλες του σκέψεις πού παράκαιρα εἶχαν αὐλακώσει τὸ μέτωπό του. Εἶταν ὁ μεγάλος ἐρημίτης, ζοῦσε ὅζω ἀπὸ τὴν κοινωνία καί μὲ τίποτα ποτὲ δὲ δέθηκε, οὔτε μὲ σχολές, οὔτε μὲ κλίκες, οὔτε μὲ κόμματα, ἀλλὰ οὔτε καί μὲ τὰ μεγάλα βιβλία, γιὰτί πολὺ λίγο διάβασε στὴ ζωή του. Ὅλη τὴ νεώτερη φιλοσοφία τὴν ἤξερε περισσότερο ἀπὸ τὴ συναναστροφή τῶν σπουδαίων ἀντρῶν στίς διάφορες Εὐρωπαϊκὲς πόλεις πού ταξίδεψε παρά ἀπ' τὴ μελέτη τῶν βιβλίων. «Αὐτὰ πού μπορεῖ νά μάθῃ κανεῖς ἀπ' τὰ βιβλία τὰ μαθα» φωνάζει ὁ Falk στὸ δράμα του «Ἡ κωμωδία τοῦ ἔρωτα».

*

Ἔργαζότανε ὁμως ἀδιάκοπα ξετυλίγοντας τὴ δική του ψυχὴ μὲ τὴ σκέψη, ὄχι μονάχα στὸ γραφεῖο του μὰ καί στὸ καφενεῖο καί στὸν περίπατο· στὸ καφενεῖο πρὸ πάντων ὅταν μελετοῦσε μὲ ιδιαίτερη φροντίδα τίς κινήσεις τῶν ἀνθρώπων. Κάθε μέρα πήγαινε στὸ καφενεῖο, ὅπου τοῦ κράταγαν ἓνα ιδιαίτερο τραπέζι· οἱ φίλοι του περνοῦσαν χωρὶς νά τὸν χαιρετήσουν γιὰ νά μὴ τὸν ζετραβήξουν ἀπὸ τίς σκέψεις του. Κάποιος νέος συγγραφέας μονάχα συχνὰ τὸν ἀνησυχοῦσε μὲ τίς κρυβέντες του· ὁ Ἰψεν εἶταν πολὺ εὐγενής, ὥστε νά μὴ τοῦ δώσῃ νά τὸ καταλάβῃ καί τὸν ἀνεχάτανε. Μιά μέρα ὁμως παραπονήθηκε στὸ βιογράφο του Paulsen μ' αὐτὰ τὰ λόγια· «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος φαντάζεται, ὅτι ἔρχομαι στὸ καφενεῖο γιὰ νά πῶ μῦθρα, ἡ ἀλήθεια ὁμως εἶναι πὼς ἐργάζομαι τρομαχτικά, βλέπω πὼς οἱ διάφοροι τύποι πρέπει νά γενιούνται στὰ ἔργα μου».

Γι' αὐτὸ κάθε ἔργο ἔχει καί σημαντικὲς γιὰ τοὺς ἡθοποιούς δόνησεις, ὅπου σημεῖώνει καί τὴν παρα-

μικρότερη κίνηση καί φτάνει νά λήῃ καί τί χρώμα· ροῦχα πρέπει οἱ ἡθοποιοὶ νά φορᾶνε καί τί εἶδους κόψη πρέπει αὐτὰ ἀκόμα νά ἔχουν. Τὸ ἴδιο καί τὰ σκηνικά του, ἔχει μιὰ τέττα ἀκρίβεια στὴν περιγραφή καί τοῦ δίνει μιὰ σκηνοθεσία τόσο ἀνέχλογη μὲ τὴ δράση, πού σὲ κάνει νά θυμᾶσαι τὸν Ἰψεν ὅταν στὰ κάτα του ἤθελε νά γίνῃ ζωγράφος.

Ἀλλὰ ἂν καί δέν ἔγινε, πάντα τοῦ ἄρεσε ἡ ζωγραφικὴ, πάντα μίς' τὸ γραφεῖο του εἶχε εἰκόνες μεγάλων ζωγράφων τῆς ἀναγέννησης. Ὅταν εἶτανε παιδί τοῦ ἄρεσε νά ζωγραφίζῃ ἄνθρώπους, νά τοὺς κόβῃ μὲ τὸ ψαλίδι καί νά τοὺς κολάῃ σὲ χαρτόνι, καί ἔτσι ἔφτιανε ἓνα ὁλόκληρο μπουλουκὶ πού οἱ μισοὶ στεκόντουσαν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά μὲ ἐκφραστὴ χαρὰς, καί ἀπέναντί τους οἱ ἄλλοι μισοὶ μὲ τὴ λύπη ἀποτυπωμένη στὴ μορφή. Εἶταν τὰ πρῶτα βήματα τοῦ σκηνοθέτη τοῦ θεάτρου τοῦ Bergen καί τῆς Χριστιανίας μετὰ. Ὅταν μεγάλωσε τὸ ἴδιο λὲς καί ἔκανε, ἔπαιρνε τοὺς ἄνθρώπους ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καί τοὺς κολλοῦσε ἀπάνω στὴ σκηνή. Μόλις ἔκανε τὴν πρώτην στο μυστὸ τοῦ σύλληψῃ γιὰ ἓνα δράμα, ἄρχιζε νά ψάχνῃ νά βρῇ στὴ ζωὴ τὰ πρόσωπά του, ἀκόμα καί τίς πράξεις τους· ἔβλεπε νά γίνεταί φημεριδοφάγος καί μὴν ἀφίνει οὔτε τὴν τελευταία σελίδα τῶν ἐφημερίδων ἀδιάβαστη, μήπως βρεῖ καί ἐκεῖ καίτι χρῆσιμο.

Γι' αὐτὸ βλέπουμε στὰ δράματά του τὰ πρόσωπα νά μιλᾶνε ἀπλὰ καί φυσικὰ καί δὲ βρίσκουμε ποτὲ τίποτα τὸ ἐκπληκτικὸ πού μπῆκε στὸ διάλογο ἔτσι ἐπίτηδες γιὰ νά φαντάζῃ τοὺς θεατὲς, ὅπως κάνουν πολλὲς φορές οἱ ἄλλοι δραγατικοί. Ἀκόμα καί στὰ συμβολικὰ δράματά του ξέρει τόσο καλά νά ντύνῃ τὸ σύμβολο μὲ τὴν πραγματικότητα καί τὴν ιδέα μὲ τὴ δράση, ὥστε καταφέρνει μέσα σὲ διαλόγους γοργούς καί φυσικοὺς πού δέν ξεφεύγουν ἀπὸ τῆς καθημερινῆς ζωῆς τίς ἀνάγκες νά ὑποβάλλῃ στὸ θεατὴ τὴν κυρίαρχη τοῦ δράματος ιδέα σὲ ὅλες τῆς τίς ἀλλοτροπικὲς μορφές.

Μπορεῖ νά πῇ κανεῖς ὅτι ὁ συγγραφέας ἀνακατέβει τὸ σύμβολο καί τὴν ιδέα μὲ τὴ ζωὴ καί τὰ ζυμώνει μὲ τίς διαφορὰς τῆς ζωῆς περιπέτειες, ὥστε ὁ θεατὴς μέσα στὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ πρόσωπα πού ἐνεργοῦν καί πάσχουν νά μὴ βλέπῃ μονάχα πὺ πηγαινόουν καί πού τοὺς φέρνουν οἱ διαφορὲς ἀνάλογες μὲ τὰ χαρακτῆρα τους πράξεις, ἀλλὰ μέσα στὴν πραγματικότητα νάνακαλύπτῃ τὸ σύμβολο καί μέσα

Κοίτα νά φτιάσεις κανέναν κόμπο. Μὴ χασμουρῆσαι!».

«Θέλω νάχω ὅσο μὲν λιγότερο φορτίο. Ἐστὶ τὸ πέταω χάμου πῶς ἐρκολε καί παραδίνουμαι σὲ σένα καί στὸ Χάρο, ἅμα θελήσω...».

«Δέν πᾶς νά χαθεῖς, λέω ἐγὼ, πού θά κάμεις προκοπὴ ἐσύ...», ἀφώνει μιά στιγμή ἡ οὐρασιμένη γυναῖκα καί τανοιχτοπράσινα μάτια τῆς φεγγοδολῶνε σάν τὴ φλόγα μέσα στὸ μάθρο καπνὸ πού τὸν ἀνακατώνει ὁ ἀνεμὸς.

«Ἐλὰ νά σὲ βάλω στὴν κούνα γιὰ νά σὲ λιχνίσω ἀπάνω ἀπὸ τὸ ρέμα.

«Σκασίλα εἶσαι...».

«Τὰ στεφανωτὰ σου φρυδιὰ μέχουν παρατορσιμένο... Μὴ χολοσκάνεις, γλήγορα θά γεράσεις...», λέει ὁ καμπισιός καί στέκεται ὀρθὸς ἀπὸ πᾶνου τῆς τώρα.

«Πρῶτα ἐσύ πού γυρνᾶς μὲς τοὺς βάλτους σάν τὰ βουδάλια καί ὕστερα καί ἐγὼ...».

«Τί;», κουφακίζει ὁ Χαδοῦλης.

«Νά! Δέν ἔχεις δουλιὰ, λέω. Τί θά γίνεις; Θά πεθάνεις, θά χαντακωθεῖς!.. Δὲ φοβάσαι;».

«Ὅχι! Ἐγὼ τὴ νιότη μέσα μου, γλεαδούλα παρδαλή...».

Τὰ ξεροχόρταρα παραπέρα σαλεύουν καί χτυπιούνται τραγουδιστὰ μὲ τὸ λῆθα πού σηκώνεται πάλι· ὁ ἀστραφτερός γυάλος τοῦ ποταμοῦ πού εἶτανε γαλήνης καί ἀτάραχτος σάν τὸ λάδι φιλάνει τώρα ζαρώματα καί ἀφρούς. Καί μιὰ ἀγριοτριανταφυλλιά τινάζει τὰ στενὰ μαρμαρῆνα ροδόφυλα στὴν πυρῶμένη γῆς τοῦ θεροῦ.

«Ὀὐφ! Μάναψες...», ἀκούγεται καί ἡ θυμωμένη φωνὴ τῆς γυναῖκας.

«Δὲ θά κολυμπήσεις σήμερα;...».

«Προτῆτερα ρίχτηκα μὲς τὸ νερὸ μιὰ βουτιά. Μὰ καί ἀφτὰ καίσι σὰ νάσαι βρασμένο... Δέν εἶσαν ἐδῶ...».

«Χάζεβα στὴν πέρα πάντα... Μιά μικρὴ τοιγανάνα τυλίγονταν μὲ χόρτα γιὰ νά περπατήσῃ περπερούνα στὸν κάμπο... Ἀραδούσα καί ἓνα χέλι νά τὸ ψήσουμε, μὰ μπάμπαλο στὰ μάτια...».

«Ἀχ, δὲ θά ξαναρθῶ καί ἐγὼ καμιά φορὰ...»; θλίβεται ἡ μυλωνοῦ καί χώνει τὰ γυμνά χοντρά τῆς πόδια μὲς τὸν ἄμμο πού γυαλοκοπᾶει στὸν ἥλιο. «Μοναχὰ ἔτσι εἶταν τὸ τυχερὸ μου... Μακριὰθὲ πιά ξανοίγω τὴ γιορτὴ τοῦ κάμπου καί τὸν ἀγναντεύω νά κυματίζει, χρυσόξανθος».

«Ἀπὸ δέν εἶναι τυχερὰ, μόν' εἶναι ἀπ' τὴ γνώ-

μη σου... Σάν ἤθελες, δέν ἐφεβγες...».

«Τί νά κάμω;... Μὲ μικροπᾶντρεψαν... Δέν εἶταν ἓνας πού νά μακρύνει... Νὰ μὲ νοικοκυρέψουν ἤθελαν· στὰ βουνὰ μὲ κυνήγησαν...».

«Μὴν παραπονίεσαι τώρα... Σάχροντόσπιτο μπῆκες... Ἐκεῖ κάτου κυλιόσαν στίς σκόνες καί δάγκωνες ξερῶν...».

«Ἄπὸ τῆς...».

«Ἐ!... Ὅσα νογᾶς, νάν τὰ βλογᾶς!...».

Πέρα πού κλῶθει τὸ ρέμα φαίνεται νά μαθρίζει ἡ ψαρόβαρκα· γλυστράει κάτου ἀπ' τίς πλαγιασμένες στὸν ὄχτο ἱτιές καί τραβάει νά πλερώσῃ στὸ περιβόλι τοῦ Τάσιου Μπογιάρου.

«Φέβγα, Βάγιο!... Κάποιος εἶναι μέσα καί νά μὴ σὲ καταλάβουν...», ψάχνει μὲ τὰ κουνήματα τοῦ κεφαλιοῦ ἡ Φῶτω.

«Τὸ ταχινὸ θάρῃ νά φορτώσω... Νάσαι στὴ νερομάννα τοῦ μύλου γιὰ νά κουδεντιάσουμε... Ποιὸς ξέρει πότε θά νάνταμωθοῦμε πάλι!...».

«Ἡ ὥρα ἡ καλή!...», ἀφώνει μουδιασμένα ἐκείνη. Ἡ γοργὴ ψαροπούλα ἔχει ξεμυτίσει καλά καί ὁ ἄνθρωπος χουγκιάει ἀπὸ μέσα λαχανιασμένα· «Ὀὐφ! Δέν εἶναι κᾶνας στὸ περιβόλι;... Ὁ Τάσιος ἄθριο

στη δράση, αότλη να κρυφοβλέπει τὸ δρόμο πού παίρνει ἡ ἰδέα.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ὁ Ίψεν δὲν εἶναι μόνο δραματικός συγγραφέας, ἀλλὰ εἶναι καὶ φιλολόγος, χωρὶς νὰ τὸν νοιάζει ὅμως τόσο γιὰ τὶς ἰδέες πού τὰ πρόσωπα του ἔχουνε, φτάνει οἱ ἰδέες αὐτές νὰ εἶναι σύμφωνα με τὸ χαρακτήρα πού σ' αὐτὰ ἔδωσε καὶ οἱ χαρακτήρες πάλι νὰ εἶναι ἀνάλογοι με τὸ ρόλο πού θὰ παίξουν στὴν πλοκή τοῦ δράματός του.

«Γιατί μου λέγε ὅτι εἶμαι συμβολιστής; εἶπε μιά φορά σὲ κάποιον φίλο του, μήπως τὸ σύμβολο δὲν ὑπάρχει στὴ ζωὴ καὶ πολλές φορές δὲ βλέπουμε νὰ μᾶς παρουσιάζεται στὴ ζωὴ μας κάτι τι, χωρὶς νὰ τὸ ζητάμε, ἀνάλογο με τὴν ὅλη κατάστασή μας». Κάποτε πού τότε ρωτήσαν γιὰ ἕνα πρόσωπό του ἂν εἶναι ἀληθινὸ, ἀπάντησε: «Δὲν ξέρω, ἔτσι τὸν εἶδα ἐγὼ μιά μέρα στὸ τρίτο πάτωμα ἑνὸς σπιτιοῦ, ἴσως σὲ ἄλλη περίσταση καὶ σὲ ἄλλη ζωὴ συνθήκη θὰ εἶταν ἀλλιώτικος». Ὁ Ίψεν εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα δραματικός συγγραφέας πού με τὸ δέσιμο τῶν δραμάτων τὸ ὅλως διόλου γεωμετρικὸ σὺ θυμίζει τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες τραγικούς.

Μέσα στὴ ζωὴ πού τόσο καλὰ ζωγραφίζει βλέπουμε τοὺς ἥρωές του νὰ ἐργάζονται γιὰ κάποιο ἀφταστο ἰδανικὸ καὶ μέσα στὴν ἐνέργειά τους λάμπει ὁ ἀτομισμός. Ἡ ἰδέα ἡ ζωὴ τοῦ συγγραφέα μᾶς εἶναι παραδειγμα: καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι ἕνας ἥρωας; καὶ αὐτὸς στὴν ἐνέργειά του δὲν ἐρημώθηκε ἀπὸ κάθε τι; Νὰ λοιπόν ἡ κυρίαρχη ἰδέα τοῦ Ίψεν τὰ δράματα, ἐλευθερία ἐνέργειας τοῦ ἀτόμου. Ἡ ζωὴ τοῦ Ίψεν εἶναι ὅλη ἡ φιλοσοφία του. Ἐλευθερία καὶ ἀνταπάρηση, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπάρξουν αὐτὰ πρέπει τὸ άτομο νὰ χωριστῇ ἀπὸ τὸ γύρο του κόσμου.

Ναί, τὴν ἐλευθερία λαχτάρησε ὁ Ίψεν, ἀλλὰ ἐλευθερία σκέψης, ἐλευθερία ἐνέργειας πού ξεχωρίζουν τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα πού θὰ ξεσκεπάσουν τὴ ζωὴ ἀπὸ τὸ τωρινὸ τῆς σκοτινίας πέπλο, ἐνῶ ἀντίθετα μιά κοινωνικὴ ἐξίσωση ὑποχρεώνει καὶ αὐτοὺς νὰ ἐνεργοῦνε με τὴν ἰδέα τῶν πολλῶν καὶ νὰ χάνονται. Καὶ ἂν θέλῃ κάποια ἐπανάσταση, αὕτη εἶναι ἐπανάσταση στὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα καὶ ὄχι δημοκρατικά. Ὁ Ίψεν εἶναι ἀναρχικὸς ἀριστοκράτης. Καὶ ἂν πόθησε κάτι, θὰ πόθησε νὰ ζῇ στὸ Weimar ὅπου ὁ Γκαίτε ξετυλίχτηκε με κάθε εὐκολία παρὰ σὲ μιά δημοκρατία Ἀμερικάνικη, ὅπου τ' ὄνειρο

χάνεται στὴ δημοκρατικὴ προσπάθεια νὰ τὰ ἱσοσταθῇ ὅλα.

Πάντου καὶ πάντοτε βασιλεύει στὸν κόσμο ἕνα πνεῦμα νὰ οἰκονομῶνται οἱ περιστάσεις με τὴν ἐποχὴ σ' αὐτὸ κρύβεται ἡ ἀτραμὶα καὶ τὸ συμφέρον μαρκαν, εἶναι ἐκεῖνο πού καταστρέφει τὰ πραγματικὰ ἰδανικά.

Μιά μεγάλη ἰδέα ἅμα κάνει τὸ γύρο τῆς θὰ ξεπέσει ἀπὸ τὴν πρώτη ἀξία της, θὰ οἰκονομηθῇ με τὶς περιστάσεις (Brand). Θεομοὶ καὶ νόμοι δὲ μπερδεύονται εἰς ἀληθινὰ γιατί ἔχουν γιὰ σύνολο ἀνθρώπων. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει δικό του τρόπο ζωῆς καὶ ἂν σήμερὰ ἔχουν δύο τὴν ἰδίαν ἰδέαν αὐτοὶ δὲ θὰ εἶναι τὸ ἴδιο γιατί ὁ ἕνας θὰ μεταδραματίζῃ δυσανάλογα με τὸν ἄλλο. Δύο ἐρωτευμένοι παντρεύονται, ὁ κόσμος ὅλος τοὺς εὐτυχεῖ καὶ αὐτοὶ ὁ ἕνας στὸ ξετύλιγμά του φτάνει ἐκεῖ πού εἶναι γιὰ τὸν ἄλλο ἀγνωρίστος καὶ ξένος («Κωμωδία τοῦ Ἐρωτα» καὶ «Κουκλόσπιτο»). Μόλις δύο ἄνθρωποι ἐνωθῶν τὸ ὄνειρό ἀφανίζεται γιὰ νὰ εἶναι κανεὶς δυνατὸς πρέπει νὰ μείνῃ μόνος («Brand» καὶ «Ὁ χτῆρς τοῦ λαοῦ»).

Ὅλοι μέσα στὸ ψέμα ζοῦμε, ἀλλὰ δὲ μπορούμε νὰ ζήσουμε καὶ ἀλλοιῶς, τὸ ψέμα καταντᾷ ἀνάγκη, δὲν ἔφτασε ἀκόμα ἡ ἐποχὴ τῆς πνευματικῆς ἐπανάστασης γιατί κάθε ἄνθρωπος δὲν εἶναι καὶ ἕνα άτομο. Πολὺ ἀφελὴς θὰ εἶναι ἐκεῖνος πού θάρσῃ νὰ μᾶς πῇ τὴν ἀλήθειαν: αὐτὸς θὰ γίνῃ οὐτὸς μας, («Ὁ χτῆρς τοῦ λαοῦ»), θὰ τὸν περάσουμε γιὰ τρελλὸ ἢ θὰ πασκίσουμε νὰ βροῦμε κάποιο δρόμο ὅπου καὶ αὐτὸς καὶ μεις νὰ μείνουμε φκαριστημένοι, γὰ τὰ οἰκονομήσουμε δηλαδή, ὅπου πάλι ἡ ἰδέα χάνεται.

Δὲν πρέπει νὰ ἀποκαλύψουμε τὴν ἀλήθειαν σὲ κείνους πού δὲν εἶναι ἔτοιμοι ἀκόμα γιὰ νὰ τὴ δεχταῖν, ὅπως ἔκανε ὁ νέος Werle στὸ δράμα τοῦ «Ἡ Ἀγριόπικια», θὰ τοὺς κάνουμε δυστυχισμένους, ἂς τοὺς ἀφήσουμε στὴ πλάνη, ἔτσι εἶναι πούλάχιστο φκαριστημένοι.

Στὸ τελευταῖο τοῦτο δράμα ὁ Ίψεν σατυρίζει τὶς ἰδέες πού μᾶς ἀποκαλύπτει στὰ προτέρια πού ἡ γὰ νὰ ποῦμε καλύτερα, ἐδῶ βλέπουμε τὸν πόλεμο πού γίνεται μεσ' τὴν ψυχὴ του νὰ ζωντανέψῃ σὰ πρόσωπα. Ὁ Belling πού καὶ αὐτὸς νοιώθει τὴν πλάνη τῆς ζωῆς καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον πολεμᾷ τὸν ἀφελὴ νέο Werle πού ἐρχεται νὰ σκορπίσῃ σ' ἕνα σπίτι τὴ δυστυχία λέγοντας τὴν ἀλή-

θεια. Καὶ στὸ γάμο τοῦ γέρο Werle με τὴν οἰκονόμο του, ἀπάνω σὲ ἠθικὲς βάσεις, δὲ φαίνεται σὰ νὰ σατυρίζῃ τὶς ἰδέες του γιὰ τὸ γάμο πού μᾶς φανέρωσε στὸ «Κουκλόσπιτο».

Ἐδῶ ὁ Ίψεν φαίνεται συντηρητικὸς, μᾶς λέει ὅτι μπορούμε νὰ μείνουμε στὴν τωρινὴ κατάσταση ἀφοῦ δὲ ἔμασται ἔτοιμοι νὰ δεχτοῦμε μὲς μᾶς, ἀφοῦ δὲν ἔφτασε ἀκόμα ἡ ἐποχὴ γιὰ τὴ μεγάλη ἀλλαγὴ. Ἀλλὰ μ' ὅλα αὐτὰ ὑπάρχουν πολλοὶ στὸν κόσμο ἰδεολόγοι πού ζοῦνε με τὰ ἀπράγματοποῦντα ὄνειρά τους, πνίγουνται ὅμως στοῦ ποταμοῦ τὸ ρεῖμα μαζί με τὸν ποταμὸν στὰ ὄνειρά τους (ὁ Rosmer καὶ ἡ Bebeke, στὸ δράμα τοῦ «Bosmerholm»). Ἀλλὰ πάλι ὁ ἰδεολόγος μοναχὰ χάνεται μὰ ἡ γυναίκα πού σὰ ὄνειρό του τὸν παρασέρνει ζεῖ ὅσο πού νὰ βρῇ τὸ δυνατό ἄνθρωπο (ἡ Tilda στὸ δράμα τοῦ «Solness ὁ οἰκοδομητής»). Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲ βρέθηκε ἀκόμα, δὲν εἶναι ἀκόμα καιρὸς γιὰ τὰ ὠραία καὶ τὰ μεγάλα, πρέπει ν' ἀγωνιστοῦμε ἀκόμα. Ὁ ἄνθρωπος γι' αὐτὸν δὲ γίνεται μεγάλος παρὰ με τὸν ἀγῶνα.

Δὲν πρέπει κανεὶς ποτὲ νὰ σταματῇ στὸν ἀγῶνα, ἔγραφε κάποτε στὸ Brand, ὁ ἀνθρώπος νεὶς σταματοῦσε καὶ ἔλεγε τώρα κρατῶ τὴν ἐλευθερία θὰ τὴν εἶχε πῶς χαμένα.

Ἡ μεγάλη ἰδεολογία πού στὸ ἔργο του ἐνσαρκώνει ὅλη τὴ φιλοσοφία τοῦ μεγάλου σκανδιναβοῦ φιλοσόφου Kjerkegard τὸν ὁποῖο μπορούμε νὰ ποῦμε παιδαγωγὸ τοῦ μεγάλου δραματικοῦ!

Ὁ ἰδεολογισμὸς τοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ ἄλλο ἄλλη αἰτία σύμφωνα με τὸ νόμο τοῦ ἀταξισμοῦ. Ἄν ρίξουμε μιά ματιά στὴ γονεαλογία του θὰ δοῦμε ὅτι ὅλες οἱ γυναῖκες τῆς γενιᾶς του εἴτανε γερμανίδες καὶ σκωτσέζες. Ἡ Σκωτία εἶναι ὁ τόπος τοῦ ἰδεολογισμοῦ καὶ ἡ Γερμανία ὁ τόπος τῶν ὀνείρων.

Ἀπὸ τοὺς προγόνους πάλι τοὺς ἀρσενικοὺς πού εἴταν ὅλοι Δανοὶ ναυτικοὶ, πῆρε τὴ μανία τῶν ταξιδιῶν, τὴ δύναμη τῆς ἐνέργειας, τὸ πνεῦμα τὸ κοσμοπολιτικόν.

Ὅστε βλέπουμε ὅτι ἂν καὶ Νορβηγὸς δὲν εἶχε μετὰ του οὔτε μιά σταγόνα αἱμᾶ νορβηγικὴ. Ὁ παππούς του Βέρικος Ίψεν παντρεύτηκε στὸ Skien μικρὴ Νορβηγικὴ πόλη, τὴν πόλιν ἑνὸς ἐμπορίου πού ὁ πατέρας της καὶ ἡ μητέρα της εἴταν γερμανοί. Ἐκεῖ γεννήθηκε καὶ ὁ ποιητὴς τὸ 1828, τὸν ἴδιο χρόνον πού γεννήθηκε καὶ ὁ Τολστόης.

ΘΕΑΤΗΣ

«θὰ πεζέψει, μούπε, στὸ σπῆτι...» καὶ κινεῖται ξαπῖσω μετὰ τὴ λαμπάδα τῆς Σαλαμπρίας.

Ἡ ξανθομαλλοῦσα ἡ Φώτω ψηλώνει τώρα ὀλόρθη καὶ μεστὴ καὶ ξεροτανεῖ μετὰ τὸν ἥλιο, τὰ σπρουλά της χέριαν τινάζει, τὰ πλυτὰ φουστάνι στὴν ἀέρα ὁ λόγος μὲ φούρλες καὶ ὕστερα παίρνει τὸ σκεπάρνι γυροῖ τὰ βλάκια καὶ νὰ ποτίσει.

Β'.

Τὰ σουρουπώματα ἔχουν πέσει τώρα ὀλοῦθε καὶ οἱ δασιμῖνοι λόγγοι τῶν βουνῶν τυλίγονται στὴ μά- ὀρη νύχτα οἱ βαθεῖς λαγκαδιὲς βαζοκοποῦν ἀπὸ τὰ φέματα καὶ ἡ κουκουβάγια γιομίζει τὸν ἀέρα ἀπὸ μιά φοβερὰ μετὰ τὸ παράπονό της.

Οἱ δυνατοὶ ἀνέμοι πού σηκώθηκαν τὰ πομεσήμερα ὁ λυγρὸν τὶς θεόρατες, κορφὲς τῶν δέντρων καὶ τσακί- ζουντὰ νέα κλαριά, βογκολογοῦνε μετὰ τὶς κορυφὰς καὶ χάνονται μακριὰ μὲ μουγκρητὰ γιὰ νὰ ξανα- γυρίσουν πάλι πὺρ μακισμένοι.

Κι ἀπὸ κάπου βαθιά, σὰν ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς νογῆς φτάνει τὸ βουρτὸ πού βγαίνει ὀλοῦθε οἱ μικροὶ οἱ ἀφρισμένοι καταράχτες τοῦ ποταμοῦ καὶ δειλιά- αἰωνόπους, ζέδους, νοχτοπαρωρίτες.

Ὁ γέρο, μυλωνὰς σφίγγει μετὰ τὰ κοκαλιάρικα δά- χτυλά του τὸ χοντρὸ ραβδί καὶ σέρνει τὰ βαριά του πόδια πίσω στὸν ἀνέφορο ἀργὰ, σὰ νὰ μὴν τὰ βρίζῃ πιά. Τὰ σταχτερά μαλλιά του ξεχύνονται κάτου ἀπὸ τὸ πατημένο σκουφί, καὶ ὁ ἀνέρας τὰ δέρει ἀνγκατω- μένα ἀλλότρε, στὶς πλάτες καὶ ἀλλότρε στὰ μούτρα. Τὰ λυωμένα του γόνατα χτυποῦνται ξερὰ τὸνα με τ' ἄλλο καὶ ἀφτὸς νογᾷ πικραμένος, τὸ ψηλά του κορμὶ νὰ βαραίνει καὶ νὰ κμπουριάζει τώρα πὺρ πολὺ ἀπὸ τὸ δρόμο.

Τὸ θροπανὸ ἐλάτι τοῦ βουνοῦ ἦρθε καιρὸς νὰ γυ- ρεῖ ἀπὸ τὰ στιβαγμένα χιόνια. Τὰ δαμασκό καπρί ε- χεὶ χάσει τὸ σκυλόδοντο καὶ πρέπει τώρα νὰ μαντριά- ζεται μὲρα νύχτα στὴ μονιά του.

Μέσα στὸ ζνεμόχολο πού λυσσομανᾷ τριγύρω του, ὁ Πατιούλας Μπογιάρης ἀφουγκράζεται μακριὰ- θε στὸ λόγγο νὰ κροτῶν τὰ βαρδάρια πάνου στὶς μυ- λόπατρες, ἕνα σφεντάγι, ξεριζώνεται πλάγι του καὶ γκυλιέται δαιμονισμένα στὸ παρακατινὸ βραχόσπι. Μὰ ἀφτονοῦ καροφί δὲν τοῦ καίφεται καὶ, σὰν ἀ- γρικαὶ το μυλάδαλο καὶ γουργουλιέται ἀνάμεσα σὰ χαλίκια, χαμηλώνει καὶ σωριάζεται κοντὰ στὰ γκρεμὰ πουνάρια γιὰ νὰ δροσίσει τὸ στεγνωμένο λαρὶγγί του. Γιαίτζι-χάμου τὰ κουφάρια τοῦ ὕστερα καὶ κρυφαίει

σὰν τὸ μπάκακα μετὰ τὰ σκισμένα του χεῖλια.

Παλιέει νὰ πάρει βαθειὰ τὴν ἀνάσα του χορτα- σμένος κρὺο νερὸ, τὰ χωνεμένα ὅμως στήθια του σφυγνεῖ ἀπὸ τὸ γεροντικὸ καὶ κοῦφια βήχα καὶ κρούει παλαβὰ τὶς λιανὲς τοῦ ἀπαλαμψέ πάνου στὸ χῶμα, σὰ νὰ θέλῃ νὰ γλυτώσῃ ἀπ' αὐτόν. Ἡ κομῆ- νη φωνὴ του ἀντηχεῖ βραχνὰ καὶ περίτρομα καὶ τὰ χαλαρὰ νερούλα του μάτια πλανιένται ὀλόγυρα ἀπὸ τὸνα δέντρο ὡς τ' ἄλλο.

«Ἀχ... χὰ!... ἡ ξεπατωμένη γυναῖκα τοῦ κάμ- που!...», κλαίεται. «Ποῖος νὰ τὴν τριγυρίξῃ καὶ ποῖος νὰ τὴν βοσκουσε... Μοῦ ἔχει φέρε πυρκαγιά στὰ μέλυντα βουνά μου... Ἀπάντρεχα τὴν πέρδικα καὶ βρέσκα μὲς σημειωμένη σκρόφα... Στὸν ὕπνο μου δὲν τὸ κειρίδομα μὴδὲ στὸ κλιόφωτο τὸ ξεκολλοῦσα... Δίχως νὰ δώσω ἐβλογιὰ τὴν ἐκλεψὲ ὁ γιός μου... Τὸ νυφικὸ στεφάνι του μαγαρισμένη φτέρνα τὸ πατάει... Τὸ πατριό σπῆτό μου κοπέλιαθὰ γιομίζει τώρα καὶ τὸ φομὶ μου γυφοπιάσματα θὰ τὰ μαζοῦνε... Διαβολι- κὴ γενεθολιὰ φιδόπυλα θὰ βγχει γιὰ νὰ βυζάζουν σὲ ξένα βιὸ πού μάχομαι γιὰ νὰ περιμαζώσω... Ἀ- φανισμένοι εἶμαι πιά καὶ κελὶο γάχα τὰ μάτια μου κλεισμένα νὰ μὴν ἴδω τὴν ἀντροπὴ... Ὀλοόρη ἡ ζωὴ μου ἀβύνεται καὶ πάει... τ' Ὀμως τ' ἄριμα θε

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. - Για το Εξωτερικό
φρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κιάσκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιδόρου (Οφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού Υπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Εξάρχεια) στα βιβλιοπωλεία «Εστία» Γ. Κολάρου και Σακέτου (δόμος Σταδίου, αντικρύ στη Βουλή).

Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΒΟΥΛΗ

και Δικαιοσύνη, κωμωδία με δσες πράξεις θέλετε, εθνική, εθνικότητα κωμωδία, που δεν παίζεται κι ούτε θα παιχτεί στα καλοκαιρικά θέατρα, μα που παίζεται μέσα στη Βουλή, στο μεγάλο και καμαρωμένο Έθνικό θέατρό μας, με την εκλογή της Τήνος και τον υπεράξιο αντιπρόσωπό της κ. Βιτάλη.

Η Έκλογή αυτή καταγγέλθηκε από τους δικαστικούς αντιπροσώπους, δηλ. από το ίδιο το Κράτος, για εκλογή παράνομη, το αρμόδιο τμήμα της Βουλής που φιλοκοσμίζει τις εκλογές τη βρήκε παρανομώτατη, και η Έκλογή... επικυρώθηκε από τη Βουλή. Πάνε λοιπόν οι τρεις πρώτες πράξεις: ο κ. Βιτάλης γίνεται βουλευτής και το Ρωμαϊκό στέκεται ακούνητο στη θέση του. Προσέχτε, κύριοι! Συνέχεια της κωμωδίας, μέρος τέταρτο: η Δικαιοσύνη δε

νάβρω για να τη βασανίσω;... Θα κολαστώ κι ως τώχω στο λαιμό μου... Το μάδρο γαίμα να χυθεί μες την άβλη, μια μαβρη μπάρα, μαβρη!..».

Τα ματόφυλα του τώρα ανοιγοκλειούν αποσταμένα, λές και δοκιμάζουν να κρατήσουν μέσα τις δακρυές σταλαματιές, μα τα ζαρώματα του προσώπου του ξεχειλίζουν μ' αφτίς.

Απομένει: συλλογισμένος έτσι πολλήν ώραν και φουρτουναίζει με το μεγάλο βόρισμα που πλάκωσε τη γενιά του: το ξεδοντιασμένο κατουσάγουνο άνεβοκατεβαίνει σαν ξεκλειδωμένο κι αφίνει καθε λίγο να πετούν κατάρες στον άγέρα και βόγκοι. Τα ξυλιασμένα χέρια του σπλώνουνταν πκνου και πάλι πέφτανε στα τριμένα γόνατά του ανήμπορα και με κρότο. Κουνάει το ζαλισμένο κεφάλι δεξιά ζερβά για να φυλαχτεί από τα παρταλιασμένα φύλλα που στριφογυρίζει ο άνεμος και τ'αφού σ'αφού στα μούτρα του οι μεγάλες άσπρες τρίχες γλυστρούν τότες στο βαθουλωμένο λαιμό του και τότε ντύνουνε γύρο σαν καμιά κουλούρα.

Η νοτερή νυχτιχ περουνιάζει βαθιά το τομάρι του γέρου: το δεξί του χέρι τεντώνεται σ'α βασταριό και με λίγα παταβά σαλίματα ο άγριεμένος μυλωνάς κάμει για να σταθεί ξανά στα γέρικα πόδια του: από τ'όλοθο ραβδί που κρατάει ψηλώνει πιο

συγκινείται από την απόφαση της Βουλής: μα της ζητάει την άδεια να πιάσει τον κ. Βιτάλη και νάν του ζητήσει λόγο για τις παρανομίες του. Μέρος Πέμπτο: η Βουλή ζητάει τη γνώμη της Επιτροπής, αν πρέπει ο κανακάρης της να παραδοθεί ή όχι στον Εισαγγελέα. Μέρος Έκτο: η Επιτροπή βρίσκει πως ο Εισαγγελέας έχει δίκιο. Μέρος Έβδομο: η Βουλή μελετάει τη γνώμη της Επιτροπής και βρίσκει πως έχει άδικο η Επιτροπή, άδικο ο Εισαγγελέας και δίκιο... ή πλειονοψηφία, κ' έτσι ο κ. Βιτάλης που βγήκε νικητής από δυο μεγάλες δοκιμασίες, μένει ακούνητος στη θέση του φωνάζοντας «Ζήτω το Σύνταγμα!»

Γιατί μη θαρροείτε, το Σύνταγμα μένει ακούνητο στη θέση του και θά μένει, όσο υπάρχουνε Βιτάληδες νάν το διαφεντεύουν τόσο τίμια και τόσο παληκαρίσια.

ΜΕΓΑΛΟ

λόγο είπε την περασμένη Τρίτη στη Βουλή ο κ. Παπαμιχαλόπουλος, που λέει πάντα, και μέσα στη Βουλή κι έξω απ' αυτήν, τ'α πιο παχιά λόγια.

«Απέναντι τοιαύτης, είπε, οίκτρ'ας κατάστασως, οϊαν την περιγράφει ο κ. Πρωτοπαπαδάκης δεν θά έπολιτευόμην».

Ο κ. Πρωτοπαπαδάκης δεν είπε καμιά υπερβολή, ζουγραφίζοντας την κατάσταση. την εκλογική δ'α κατάσταση, με τάληθινά της χρώματα, που η αλήθεια τ'α θέλει μαύρα και τέττα τ'α δείχνει. Υπερβολή είπε μόνο ο κ. Παπαμιχαλόπουλος και γι' αυτό η Βουλή γέλασε.

Τέττα είναι η κατάσταση κι όμως ο κ. Παπαμιχ. πολιτεύεται χωρίς, φυσικά, να φροντίζει καθόλου νάν τη διορθώσει..

Ο ΣΚΟΥΖΕΣ

είπε στη Βουλή:

— Δέν έχω ξοδέψει ούτε μια δραχμή για την εκλογή μου!

Κι ο Μπουντούρης του άπάντησε:

— Σε πιστεύω πως δέν ξοδέψες μια δραχμή, γιατί ξοδέψες μόνο χιλιάδες!

Και η Βουλή γέλασε κι ο κοσμάκης είπε, χεροκροτώντας την ειλικρίνεια του Μπουντούρη:

— Από τ'α δικά σου ξέρεις και κρίνεις και τ'α ξένα!

πάνου το κορμί του και τ'α λιανολίθαρα άρχινούνε να κατακυλάνε ξοπίσω του πάλε στα συρμένα του βήματα, σαν παίρνει το άνηφορικό μονοπάτι του μύλου του.

Πάνου από την καταχνιά της θάλασσας το μισοφέγγαρο έχει βαρέσει και η μαγεμένη θαμπεβολή του διάζεται στο χλωμόν ουρανό και τυλίγεται άχνη στα βουνοπλάγια.

Κάπιο καθρέφτισμα πέφτει στην ψυχή του Μπογιάρα και στοχάζεται πως μια ξωτική καλοσύνη ξέπεσε χαρούμενη μες την άνταριασμένη μοναξιά. Μα παραπέρα η κοκκινοθαμένη πόρτα του μύλου που τη χτυπάει το φεγγαρόφωτο του φαίνεται σ'α ματομένη τρομαγμένος μακραίνει το χέρι του για να σηκώσει με το δάχτυλο το καταπήδι της θύρας και το τριζοβόλημα που κάμουν οι σκουριασμένοι ριζίδες της ένωνεται με το σκούζιμο του άνεμου.

Μές το χαγιάτι άπλώνεται η άντηλιξ από την ανοιγμένη θύρα της πλαγιανής κάμαρας που φωτίζεται και δυο ξανθόμαλα και παχουλά παιδάκια φαίνονται να σβαρνιούνται χάμου και να παίζουν: έχουν μαζώσει τη μέρα βαλανίδια απ' το λόγγο και τώρα φκιάνουνε μ' άφτά μαντριά και άλωνια.

Σάν ξεχωρίζουν το σώμα του γέρου, πετιούνται

Δηλ. εξ ιδίων τ'αλλότρια, για να μ'α νιώσουν και οι κκ. άπόγονοι.

«ΝΙΚΗ»

είπαμε, το βαφτίσανε το καινούριο άντιτορπιλικό, μα με το λόγο που το έβαλε στα βαφτίσια ο κ. Κλέωντας Ραγκαμπές μπορεί να πει κανείς πως το καινούριο άντιτορπιλικό είναι άλλη μια καινούρια Νίκη της Καθαρεύουσας.

Ο λόγος του κ. Ραγκαμπές δημοσιεύτηκε σ' όλες τις φημερίδες και τ'α κόκκαλα των προγόνων τρίζανε από ένθουσιασμό που βρήθηκε ένας ξένος άπόγονός τους να στολίζει με τόσες «λαξευτές» λέξεις και φράσεις τη «Νίκη» μας.

Αν μπορούσαμε ν'έχαμε γνώμη και μεις σε τέττα εθνικά ζητήματα, θ'α προτείναμε το δεύτερο άντιτορπιλικό μας να βαφτιστεί «Καθαρεύουσα»— άφου κι αυτή είναι μια εθνική μας δόξα.

ΜΑΣ

πεθανε πιά αυτή η «Λαϊκή Τράπεζα» με τη ρεκλάμα της. Άρθρα, χρονογραφήματα, λόγοι, σύστασες θερμές, χιλια δυο, έτσι άλά Πηχ. να πούμε, κι αν κ' έχει αρκετούς μήνες στη ζωή τίποτ' άλλο από ρεκλάμα δέ μ'α έδειξε.

Βέβαια, χρειάζεται η ρεκλάμα σε καθε τέττα επιχείρηση, μα όταν η ρεκλάμα παραγίνεται σε αναγκάζει να κουμπώνεις το σακάκι σου και ν'αλλάζεις δρόμο.

Η «Λαϊκή Τράπεζα» πρέπει νάν τη νιώσει αλήτη την αλήθεια και ν'αρχινήσει να δείχνει στον κόσμο και λίγη δουλιξ θετική.

ΑΥΤΟΧΤΟΝΙΕΣ

με το σωρό, καθε μέρα μια, και δυο που και που την ίδια μέρα. Και πολλές φορές για το τίποτα, για φύλλου πήδημα, για ψευτοφιλοτιμίες όχι και τόσο σοβαρές που να δικαιολογούνε μια τέττα περιφρόνηση της ζωής, για λόγους τελοςπάντων που νάν τους καλοξετάσεις θάν τους βρείς στο βάθος άδικούς, σ'α Μιστριώτικο κεφάλι.

Επιδημία λοιπό σωστή που τη χρωστάμε κι αυτή, σαν τόσες άλλες κοινωνικές επιδημίες, στις φημερίδες μας. Α δέ δημοσιεύανε τόσο πλατιές πε-

πάνου με χάχνα και παταβά τρέχουν και σφίγγουν με τ'α τρυφερά χεράκια τους τη γαλάζια του κόφα-φωνούλες γλυκόλαλες ακούγονται μέσα στο σπίντι.

«Τί καλούδια μ'α φέρνεις άπόψε, παπού;... Φρόνιμα καθήσαμε όλη τη μέρα... Δέν πήγαμε στη στέρνα κι ούτε τη μάννα μ'αποδίσσαμε άπ' τη δουλιξ... τ'αλλα τ'αδερφούλια μας πλάγιασαν και κοιμούνται...».

— Αφτός όμως με γρατσούνησε στο χέρι και με έβαλε φουρτακίδα: τώρα τ'όχω δεμένο: έγω σαν ψέματτα έκαμν, δέν ήθελα να του πάρω ένα τρανό βαλανίδι που το φώναζε τ'όγο...», προσπαίνεται συλλογισμένη η πιο μικρή Ρηγούλα και τ'απρογυλανά μάτια της φεγγαβολούνε μέσα στα γάργαρα δάκρυα. Ο Άργύρης κρεμάει κάτω το ξανθό του κεφάλι και πετάει πέρα τ'αχείλια σ'α χολιασμένους: με σταθωμένη χέρια τραβιέται γλήγορα στη γωνιά μονάχος: «Δέ μούπες, μουρή, να μ'ην το μαρτυρήσεις;... Τώρα να κ' έγώ!», λέει κι άρχινάει να σκούζει με πνιγμένα άναφιλητά.

Ο μυλωνάς σκαπιάζει έτσι πιο πολύ και μόνο ένα πικραμένο χαμόγελο τανάει λίγο τ'α ρικνά του χείλια: βγάζει άπ' το ξεφτισμένο ζουνάρι του δυο γαλαχτερά καλαμπούκια και τ'α μοιράζει στα φτω-

ριγραφές τῆς κάθε αὐτοχτονίας, δὲ θὰ τραβοῦσαν τοὺς νευρασθενικοὺς μὰ κι' ἀλαφρόφυλους νέους πού τὸ θαρροῦνε δὲ καὶ γιὰ παληκαριὰ νὰ κόψουνε μὲ τὸ ξουράφι τὸ λαιμὸ τους ἢ νὰ φυτέψουν ἕνα βόλι στὸ κεφάλι τους, ἐνῶ ἀληθινὰ παληκαριὰ εἶναι νὰ μπορέσεις νὰ ζήσεις καὶ νὰ χτυπήσεις καθ' ἐμπόδιο πού μπροστά σου σηκώνεται.

Κάποιος ἔγραψε πὼς οἱ τέτιοι νέοι, μιά κ' ἔχουν ἀπόφαση νὰ σκοτωθεῖν, προτιμώτερο θᾶναι νὰ πηγαίνανε στὴ Μακεδονία νὰ πολεμήσουν. Ἰδέα, βλέπετε, κι' αὐτὴ, σὰ νᾶχει ἡ Μακεδονία ἀνάγκη ἀπὸ φοβιστὰρδες κι' ὄχι ἀπὸ ἀληθινὰ παληκαρία.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Στοὺς Πειραιώτες ἔριξε σαῖτες τσουχτερές,
Ἐπλήρωσε τὸν Ἀριστο τῆς τέχνης ἱεροφάντη,
Ἀλλὰ εἶσι πού μετὰφρασε τὴν Κόλαση ὁ
[Ζουφρὲς
Θαροῶ πὼς ἦρθε κ' ἡ σιγμὴ νὰ περιγέλαει τὸ
[Δάντη
ΑΓΑΘΟΥΛΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ «ΝΟΥΜΑ»

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ

Ἀγαπητὲ Ταγκόπουλε,

Μ' ἐμπιστοσύνη στὴν καλὴ πίστη, πού χαρακτηρίζει τὸν «Νουμά» καὶ τοὺς συντάχτες του, σὲ παρακαλῶ νὰ δώσης, στὸ συνεργάτη σου, πούγραψε τὴν κριτικὴ γιὰ τὴν ἐσπερίδα Λότνερ, τίς ἀκόλουθες πληροφορίες, σχετικὲς μὲ τὸ παραμῦθι πού διάβασα κ' ἐγὼ ἐκείνη τὴ βραδεῖα, γιὰτὶ ὑποθέτω πὼς ἡ κακὴ μου ἀπαγγελία δὲν τῆφερε ἀκέραιο ὡς ταῦτιά του. Ὑστερ' ἀπ' αὐτὰ καὶ ὁ συνεργάτης σου κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» μποροῦν νᾶχουν ὅποια ἰδέα θέλουν. Φτάνει μόνο νὰ εἶναι καλὰ πληροφορημένοι.

Καί, πρῶτα-πρῶτα, δὲν εἶχα κανένα σκοπὸ νὰ κάμω μιὰ βαριατοιόνα ἀπάνω στὸν αἰώνιο μῦθο τοῦ Φάουστ. Θὰ ἦταν πολὺ παιδιακίστικη τέτοια ἀπόπειρα. Ὁ γέρος ὁ φιλόσοφος στὸ παραμῦθι μου, αὐ-

φιλόσοφος πού εἶδε τὸ θαῦμα, δὲν εἶναι καθόλου τὸ ποιητικὸ κέντρο, οὔτε ὁ καθαυτὸ ἥρωας τοῦ παραμυθιοῦ. Τὸ παραμῦθι ἔχει τίτλο: «Ἡ Πολιτεία τῆς Πανσελήνου» καὶ θέλει νὰ δώσῃ τὸ πλάσμα μιανῆς πολιτείας (civitas) σιωπηλῆς κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ γεμάτου φεγγαριοῦ, per amica silentii luna, μιανῆς πολιτείας πού μέσα σ' αὐτὴν τὸ κίνημα κι' ὁ ρυθμὸς γίνονται μιὰ ἔκφραση τῶν ψυχῶν, τελειότερη κι' εὐγενικώτερη ἀπ' τὸν λόγο. Τῆς «πολιτείας» αὐτῆς θεατῆς καὶ δημιουργοῦς εἶναι ὁ γέρος φιλόσοφος καὶ μέσα σ' αὐτὴν ἔρχεται νὰ πεθάνῃ. Βλέπει τὴν «πολιτεία» του καὶ ζῇ φανταστικὰ μέσα σ' αὐτὴν, ὅπως θὰ ζοῦσε ὁ Πλάτωνας στὴ δίκη του κι' ὁ Καμπανέσιος μέσα στὴν «Πολιτεία τοῦ Ἥλιου». Ἡ ζωὴ κι' ὁ θάνατός του δὲν ἔχουνε καμμιά ἰδιαίτερη σημασία. Ἀν μοιάζῃ μὲ τὸν αἰώνιο Φάουστ τῆς παράδοσης, ὄχι τὸν γκαϊτικό, μοιάζει γιὰτὶ εἶναι γέρος καὶ φιλόσοφος. Καὶ εἶναι γέρος καὶ φιλόσοφος, γιὰτὶ τὴν ὄπτασία μιᾶς «πολιτείας» δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὴν ἰδῇ ἄνευς λεβέντης πού θὰ χόρευε μὲ τίς λυγερές, ὅπως θέλει ὁ συνεργάτης σου.

Τώρα ἂν, μεταφράζοντας τὰ «Νορβηγικὰ Παραμῦθια» (γρ. «Νορβηγικὰ Ποιήματα»), μοῦ ἦρθε ἰδέα νὰ τὰ μιμηθῶ καὶ νὰ γράψω κ' ἐγὼ ἑλληνικὰ παραμῦθια, μοῦ φτάνει νὰ σημειώσω γι' ἀπολογία μου πὼς πολὺ πρὶν νὰ μεταφράσω τὰ τελευταῖα, ἔχω γράψει μιὰ ἀλάκαρη σειρά παραμυθίων. Πᾶνε τώρα δέκα χρόνια, πού πολλὰ ἀπ' αὐτὰ μετὰφρασε ὁ σοφὸς συνεργάτης τοῦ «Νουμά» Κάρλος Δίτερικ στὰ γερμανικὰ καὶ πού ὁ φημισμένος φίλος μου, ὁ ποιητῆς Παλαμάς, τοὺς ἔκαμε τὴν τιμὴ μὲ κολακευτικὰ λόγια νὰ τ' ἀναφέρῃ σὲ μιὰ μελέτη του.

Στὴ σειρά τῶν παραμυθίων αὐτῶν ἀνήκει κ' ἡ «Πολιτεία τῆς Πανσελήνου», πού κακοδιαδόχθηκε, κακοακούσθηκε καὶ κακοτύχησε στὴν φιλολογικὴ ἐσπερίδα πού κρίνει ὁ συνεργάτης σου.

Μὲ ὑπόληψη καὶ ἀγάπη
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire

Directeur : S. Pappas

Bureaux 2 rue des Philhellènes

χὰ κι' ἀνῆλθε ἀγγόνια του. Θέλει νὰ πεῖ. Καταραμένο νᾶναι τὸ σπάρσιμο τοῦ σᾶς ἔσπρωξε στὸν κόσμο!.. Νὰ μὴν ἀργήσει ὁ βλοσυρὸς ἥλιος νὰ φέρει τὸ θέρο!.. Ἐγὼ δὲ δοῶ νὰ πάρω γιὰ σᾶς τὸ δρεπάνι... Ὁ Θεὸς νὰ κολάσει τὴν ξεμυαλισμένη τὴ μάνα σας!..». Μιλὰ ὅμως δὲν τοῦ φέβγει ἀπὸ τὸ στόμα καὶ φαρμακωμένος κινεῖ γιὰ τάνωγι, βροντώντας τὸ στραβότου ζῦλο πάνου στὰ σκαλίδια.

Τὰ δυὸ ἀδερφούλια φιλιούνται πάλι κι' ἀγκαλιζόμενα καὶ χαρούμενα κουτίζουνε μέσα στὴν ἀναμένη τὴ γάστρα πού ἡ μάνα κάθεται καὶ ράβει τὴν ξεσκισμένη τῆς ποδιά.

Γ.

Ἐνα λερωμένο λαδοκαντήλι εἶναι κρεμασμένο στὸν ἀνάγκωνα καὶ φωτᾷε θάμπὰ καὶ τρέμουλα. Ὁ ἀφέντης τοῦ νερόμυλου φαντᾷε κουβαριασμένους πάνου στὸ πλατὺ καὶ στρωμένο μιντέρι. Ἀλλαζοπρόσωπος καὶ μὲ τὰ χιονισμένα μαλλιά του τὸν ἀνῆφορο, καρφώνει τὴ θολωμένη ματιά στὸ φαγωμένο σκούφο του πού εἶναι πεταγμένος μπροστά του κ' ὕστερα τὴν πᾶει ἀργὰ κι' ἀργὰ ἀπὸ τὸν ἕναν τοῖχο στὸν ἄλλο, ἀκολουθώντας τοὺς ἥκιους πού φέβγουν

κ' ἔρχονται μὲ τὴν ἀνεμισμένη φλόγα τοῦ καντηλιοῦ.

Τὸ μυαλό του τρικυμίζεται στὸ μεγάλο κρῖμα πού ἔχει βουρκώσει τὸ αἷμα τῆς γενιᾶς του καὶ κουναεῖ τὸ γέρικο κεφάλι του μ' ἕνα φοβερὸ καημό. Θαρρεῖ πὼς κάθεται πάνου σὲ καρφιὰ πυρωμένα καὶ τὰ μηλίγκια χτυποῦν νὰ σπᾶσουν μουμπουνιασμένα καὶ νὰ σκορπίσει τὸ μυαλό του. Μιὰ μεγάλη καμπάνα νοιώθει πὼς σημαίνει μέσα στὸ κάφκαλό του ὄλο καὶ πιὸ βαρεῖα καὶ τὸν κάμει νὰ πεταχτεῖ ὀρθὸς στὰ πόδια του. Τριγυρίζει ἀπὸ γωνιὰ σὲ γωνιὰ σὰ νὰ μὴν τὸν χωράει ὁ τόπος καὶ κρατιέται σὰν κανένας στραβὸς ἀπὸ τίς ἀσυγκόλητες πέτρες τῶν τοίχων.

Τὰ πισωκέρατα γίδια βελάζουνε μὲ τὸν ἔνεμο μαντριάσιμα κάτω κατὰ τὴ σμίξη κι' ἀφτὸς κάποτε κι' ἄλλοτε βάζει τᾶφτί του γιὰ νὰ φουγαστεῖ τὸ παραπονιμένο σκούζιμο.

Σὰ νὰ θέλει νὰ ξεχαστεῖ μὲς τὴν ἄγρια φουρτούνα του, στέκεται μπροστά σὲ κάθε χαραμάδα τῶν τοίχων καὶ φυσᾷε μέσα σ' ἀφτὲς μὲ τὸ στόμα του τίς τολούπες τοῦ καπνοῦ πού μπουκάνει, μὰ ὁ ἀγέρας τὸν γυρνᾷε οὐδὲ τότες πίσω καὶ τὸν χτυπᾷ ἀνακατωμένο κατὰμουτρα.

ΟΙ ΕΛΙΕΣ

Στὸν κύριο Α. Πάλλη.

ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΘΥΜΙΟΣ—ὑπλοϊκὸς γέροντας.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—γυναῖκά του.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—θυγατέρα τους.

ΜΗΤΡΟΣ—γειτονάς τους.

Ἡ οἰκὴ στὸν ἀδλόγουρο ἐνὸς χωριάτικου σπιτιοῦ.

ΘΥΜΙΟΣ—(Φορτωμένος ἕνα πελώριο δεμάτι ξύλα) Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ! Τί μπόρα εἶταν ἐκείνη ὅσο νᾶρθω ἀπὸ τὸ ῥιζοβούνι ὡς ἐδῶ; Θαρροῦσες πού πήγαινε νὰ σπάσῃ ὁ οὐρανὸς, καὶ τὰ σύνερα νὰ κατρακυλήσουν στὴ γῆς. Οὐρ! Μὰ τέλος πάντων! Νὰ πού μπόρεσα καὶ ἦρθαι! Φτάνει τώρα ἡ κυρὰ συμβία μου νᾶχῃ νὰ τοιμπήσω κατιτίς. Καὶ σῶχω μιὰ πείνα, διαβολεμένη! Π' ἀνάθεμα τῇ γιὰ πείνα, ἀλήθεια! Οὔτε ἀπὸ βροχὴ, οὔτε ἀπὸ θύελλα χαμπαρίζει. Ἀς ἰδοῦμε ὅμως τί λέει κ' ἡ κυρὰ Κατερίνισσα (Σταματάει μπροστά στὸ σπῖτι του, ἀφίνει τὸ δεμάτι, χτυπᾷε δυὸ τρεῖς φορές, περιμένει κομᾶτι, καὶ ξαναχτυπᾷ) Βρὲ σεις δὲν ἀκούτε; (Χτυπᾷε δυνατὰ) Ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ ὅλοι κοιμοῦνται, χωρὶς νὰ λογαριάζουν πὼς ὁ Θύμιος εἶναι βρεγμένος σὰν πάπια καὶ πᾶ νὰ λιγοθυμήσῃ ἀπὸ τὴν πείνα (Χτυπᾷε δυνατώτερα) Ἐ! Κατερίνα, δὲν ἀκούς;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ — (ἀνοίγοντας τὴν πόρτα) Μπα Χριστὸς καὶ Παναγιά! Καλὲ πατέρα, βάλθηκες νὰ σπαχῇς τὴν πόρτα σήμερα;

ΘΥΜΙΟΣ—Ἰδὲς ἐκεῖ ἀδιαντροπιά, ἀλήθεια! Δὲ φτάνει πού περιμένω μιὰ ὥρα καὶ πάγωσα βρεγμένος, μόνε ἔχουμε καὶ παρατῆρησες. Δὲ μοῦ λές, πού εἶναι ἡ μητέρα σου;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ — Τὴ φωνάζε μιὰ γειτόνισσα καὶ πῆγε νὰ τὴ βοηθήσῃ νὰ ξεματίσουν τὰ κουβάρια.

ΘΥΜΙΟΣ — Ἀνάθεμά σας καὶ σᾶς καὶ τὰ κουβάρια σας. Τρέχα γλήγορα νὰ τὴ φωνάξῃς (Ἡ Διαμάντω φεύγει) Ὅριστε μάτια μου δουλειές! Ἐσὺ νὰ φοβᾷς στὴ δουλειά, νὰ σὲ περωναίξῃ ἡ βροχὴ ὡς τὸ κοκκαλο, νὰ σὲ ξεματίξῃ ἡ πείνα, καὶ ἡ γυναῖκα σου νὰ ξεματίξῃ τὰ κουβάρια τῆς γειτόνισσας. Ὑψιστε Θεέ, πὼς μᾶς δίνεις ὑπομονὴ ἡμᾶς τοὺς ἄντρες! Καὶ νᾶναι αὐτὸ μόνε, καλὰ, τώρα πού θὰ τῆς πῇ

«Τί νᾶθελε στὰ ψηλὰ βουνὰ ἡ πανούκλα;...Νὰ μᾶς φέρει τὸ μόλυμα;... — Ἀναθεματισμένος! ἀναθεματισμένος!», γανιάζει κάθε λίγο καὶ οδονιέται πιὸ γλήγορα παραπέρα.

Ἡ λαχταρά γιὰ τὴν γενιά του τὸν ἀφανίζει ἀπὸ τὴ ζωὴ κ' ἕνας κοντὸς καμπύσιος σηκώνεται ἀπὸ ἕνα φανταστικὸ πηγάδι ὀμπρὸς του καὶ ξαμώνει τὰ ροζωμένα χέρια του γιὰ νὰ μπήξῃ τὰ νύχια μὲς τὸ μαβερίδερό κούφαλό του. Σὲ κάθε βῆμα πού κάμει τοῦ πιάνεται ἡ ἀνάσα κ' ἕνας κρύος ἱδρὸς τοῦ κόβεται σφόδρωμένο γλέφαρο του καὶ ἡ ματιά του ἀγωνίζεται νὰ στυλωθεῖ κάπου, σὰ νὰ φοβερίζει ἀπεισμένα κάποιον ἄθροπο πού δουλεύει γιὰ νὰ σκάψῃ τὰ θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ του καὶ νὰ τὸν πλακώσει παραχωμένο μὲς σ' ἀφτὰ. Ἐχει λησμονήσει πού βρίσκεται τώρα κι' ὅταν φτάνει μπροστά στὸν ὀλοστροφύλλο φεγγίτη ἀκούει ἀπὸ μακριὰ σὰν καμπιασμένος τὴ βαρδαρομαννα τοῦ μύλου του καὶ ξαφνιαίνεται τόσο πού γιὰ πολλὴν ὥρα μένει ἀσάλεφτος καὶ πετρωμένος.

Τὸ μελιχρὸ δειλινὸ δὲ λέει νὰ σβύσει ἀπὸ τὴ θύμησή του καὶ ἡ ἀστόμητη γυναῖκα τοῦ κάμπου τοῦ φαίνεται νὰ γαργαλιέται ὀλοένα καὶ νὰ πέφτει λιγωμένη στὴν ἀγκαλιά τοῦ συντοπίτη τῆς. Ἐπειτα τὰ

ή θυγατέρα της πώς ήρθε θυμωμένος θα γυρεύει κ' ικανοποίηση. Τώρα, τώρα το βλέπετε (έρχονται η Διαμάντω κ' η Κατερίνα).

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Μάτια μου! Πήγε κ' ήφερ' ένα δεματάκι ξύλα, κ' έκαμε τόν κόσμο άνω-κάτω, και δε μπορεί κανείς να τορμυλήσει.

ΘΥΜΙΟΣ—(στους θεατές) Δέ σας τ'όλεγα εγώ; (Στην Κατερίνα) Μά για να σου πώ; Αυτό είναι το παρδόν που περιμένα να μου πάρης πάλι, μή; άφησες να στέκω μια ώρα βρογμένος έξω από την πόρτα και να τουρτουρίζω; Δεματάκι σου φαίνεται εμένα, έ! Για όριστε να το σηκώσης ή άφεντοξυλιά σου, που λές τα παχειά τα λόγια, να ιδούμε τί δρόμο θα πάρουν οι άρίδες σου. Άμ δε ρωτάς το βαπτιστικό σου, βρε θεοσκοτώμενη, που τόκοψε μαύρος ιδρος όσο να με βοηθήσει να το φορτώσω!

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—(αλλάζοντας ύφος) Τόν καημένο τον άντρούλη μου! Μά για στάσου; ή βροχή, βλέπω, σ' έκανε μουλιά.

ΘΥΜΙΟΣ—Έλα άφσε τώρα τίς φλυαρίες και ιδές να μου δώσης κατίτις να φάω.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Τι να σου δώσω, που δεν έχω τίποτα.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Καλέ μητέρα, τί βρογμένα που είναι τα ξύλα πο'φρε ο πατέρας!

ΘΥΜΙΟΣ—Δέ βαρύνσαι, παιδί μου, ή μητέρα σου θα πη πως είναι από την πρωινή τη δροσιά.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Τρέχα, Διαμάντω, να βράσης δυο αυγά για τόν πατέρα σου κ' έτοιμάς! έπειτα και την κάμαρη. (Η Διαμάντω φεύγει) Για πέ μου τώρα, άντρα μου, θυμήθηκες να φυτέψης τίς ελιές που σε παραγγείλα;

ΘΥΜΙΟΣ—Γιατί άργησα, θαρρείς, για να σου κάμω το χατήρι.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Και πού μεριά τίς φυτέψης; δε μου λές;

ΘΥΜΙΟΣ—Νά, εκεί κάτω, κοντά στις συκιές που κάμουν τα μεγάλα τα σύκα (Χαμογελώντας) Έκεί δά που σουδάκα κ' ένα φιλάκι... δεν τό θυμάσαι;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—(ανδρώνοντας άξαφνα την πόρτα) Πατέρα, είναι όλα έτοιμα! όριστε να φάς.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Δέν ξέρεις, άντρα μου, τί συλλογίστηκε αυτή τη στιγμή.

ΘΥΜΙΟΣ—Γα λίγε να ιδούμε.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Τα φοντάνια που σ' έφυγες σήμερα ύστερα από τέσσερα πέντε χρόνια θα γίνουν ως ά-

πάνω, κ' αν φυτέψουμε κι άλλα εκεί γύρω, ύστερα από είκοσιπέντε τριάντα χρόνια θ' έχουμε έναν άπέραντο έλιώνα.

ΘΥΜΙΟΣ—Τια-τια κ' εγώ αυτό συλλογίστηκα τώρα. Κρίμα όμως να μη τα φυτέψουμε δυο-τρία χρόνια προητέρα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Θέε μου, ποτέ θ' έρθη εκείνη ή ώρα που θα μαζεύω τίς ελιές, θα τίς φορτώνης στο χτηνό, και θα στέλνουμε τη Διαμάντω να τίς πουλή στην αγορά. Τ' άκους, Διαμάντω; Κοίταξέ όμως να μη σε γελάσουνε και τίς πουλήσης ολιγώτερο από εζήντα παραδες την ώρα.

ΘΥΜΙΟΣ—Τι έκαμε λεί; Εζήντα παραδες την ώρα; Αυτό, γυναίκα μου, είναι άσυνειδήσια, και ο αγοράνδμος θα μάς πείη πρόστιμο. Πενήντα παραδες είναι αρκετά. Άκου, Διαμάντω, παραπάνω να μη ζητήσης.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Είσαι στα καλά σου, άντρα μου; Δέν είναι άμαρτία να πουλήσουμε τέτοιες ελιές μόνο πενήντα παραδες;

ΘΥΜΙΟΣ—Ο, τι θέλει, άς είναι. Πενήντα παραδες είναι πολύ καλά.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Αυτή τη φορά δε θα σ' άκούσω και μη χάσης τα λόγια σου. Άκου, Διαμάντω; Ούτε έναν παρ ά παρακάτω από τίς εζήντα να μη τίς δώσης.

ΘΥΜΙΟΣ—Γα να σου πώ; κ' έχαγιζς στο κεφάλι μου θα μου γίνης σήμερα, (Τραβάει κοντά του τη Διαμάντω) Έλα δώ, μικρή. Ξέρεις πόσα θα τίς πουλήσης την ώρα; Μόνο πενήντα παραδες.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Πατέρα μου, όσο θέλεις εσύ.

ΘΥΜΙΟΣ—Όπως σου είπα, μόνο πενήντα.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Έτσι θα κάμω, πατέρα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Πώς; έτσι θα κάμω πατέρα! (Τραβώντας τη Διαμάντω κοντά της) Έλα δώ. Πόσα ε-
χεις σκοπό να γυρέψης;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Όπως με προσταξης, μητέρα μου.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Έζήντα παραδίττες άκατέβατα.

ΘΥΜΙΟΣ—Πώς; Έζήντα παραδες λεί; (Ενα-
νατραβάει κοντά του τη Διαμάντω από το χέρι) Αν
δέν κάμης όπως σε προσταξά θα σου σπάσω τα
πλευρά σου. Κατάλαβες τί σου είπα;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Ναι, πατέρα, όπως μου είπες θα κάμω.

ΘΥΜΙΟΣ—Μόνο πενήντα παραδες.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Έτσι θα κάμω, πατέρα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Πώς; έτσι θα κάμω πατέρα!

ξερικάλαμά σταβρώνουν κι άχολογούν με τα φύλλα τους τα σπαθιά και οι ρούντες σκύβουν από πάνου του ήλιοκαμένες για να τόν άγκιζούν απαλά και σά χαδι.

Ένα μάβρο γατούλι ζύνει κάθε λίγο τη ράχη του στα καλάμια του γέφυς και ροχαλίζει νυσταγμένα ζοπίσω του, μά εκείνος στερνά το δίνει αστό-
χαστα μια κλωτσιά στα λαγόνια και το κάμει να πηδήσει τρομαγμένο στη άντικρύνη τήν-κωχή. Σηκώνει το νυχάτο πδδί του και ξεσκίζει τα κρεμάσμενα δίχτια των άραχνών που σαλεύουνε θλιβερά και φορτωμένα από μύγες κ' άφτες άρχινούν να βουγκανίζουν γύρο λειψότες πιά και ζωντανεμένες. Το μάβρο γατούλι τινάζει σδόν αέρα τη μούρη του και τίς κοιτάει ξεδιγασμένο σάν κινούργια πράματα που τώρα πρώτη φορά γενιούνται μέσα στη στενόχωρη και μισοφωτισμένη κάμαρη.

Ο Ποτισούλας Μπογιαράς γελάει δαμονιμένα και πάνου σ' αυτό νοιώθει τώρα τη γάργαρη φωνή της Φώτης που πίσω από την πετρωμένη θύρα τη δεφτερώνει πάλι.

Δέν πέννασες ακόμα, πατέρα; Δέ θα κατεβείς να φάμε απόψε;

Ο γέρος σωπαίνει λίγο κ' έπειτα λέει τρανταγ-

αένος: «Όχι! Τρώς εσύ, τρών και τα παιδιά. Εγώ δε μπορώ να δειπνήσω τώρα μαζί σας, δεν έχω τί άφση...»

«Θ' άχω στεπασμένο το φαί σου με την άπλάδα. Όποτε θέλεις, δείπνησε...», γλυκαίνει τα λόγια της ή νέα γυναίκα. «Θα πάω κάτω στο μύλο για να πό-
δώσω τ'άλεμα. Καλήνύχτα, πατέρα».

Φοβισμένος εκείνος την κοίνει.

«Στάσου! Πού γυρίζεις σήμερα όλο το δειλινό;»
«Το βασιλέμα ηθελ. Πήγα στην άκροπόταμια και μαζώξα λουδιδιά από το περιβόλι για να μαγε-
ρέψω...», άπολογείται ή Φώτη με φερτική γαλήνη.

«Κολύμπησες κι όλα!—Εμουνά στην πέρά με-
ριά, μέσα στον χαλκιμώνα, και σέβλεπα...», χου-
γιάζει ο πεθερός.

Το κοκκινόπο πρόσωπο της μεστρωμένης γυναίκας του κάμπου πανιάζει άφνου μες στο σκοτάδι: μια τρεμούλα παραλυσεί το κορμί της που σιέεται σάν τη βέργα στο τρέχαμένο νερό και ή καρδιά της πηδάει να πετάξει από μέσα.

«Ναι, λουστηκά λίγο...», άπαντάει ειγανά και κομμένα. «Γύρισε και τ'άβλακι να ποτίσω τίς νερο-
κολοκύνθες που ξεραιθηκαν. —Ο Τασός άδου στω χα-
ράματα θάνα ιδώ εφτασέ; φάρας από τόν έλιώνα

(Τραβώντας και χτυπώντας τη Διαμάντω) Όριστε λοιπόν, άρρε δε μ' άκούε!

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—(κλαίοντας) Πατέρα μου, με σκά-
τωσε.

ΘΥΜΙΟΣ—(μπαίνοντας ανάμεσα τους) Μά δε μου λές, το Γιανίτσερο θα μάς κάμης ιδώ σήμερα; Μη πειράξης το κορίτσι, να μη... (Μπαίνει στον άυ-
λόγυρο και ο Μήτρος).

ΜΗΤΡΟΣ—Μά τί πάθατε, άδερφε, σήμερα και κάματε άνω κάτω τη γειτονιά; Κι αυτό το κορίτσι τι σας φταίει και το τραβάτε άπ' ιδώ και άπ' εκεί σάν κουρελι;

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Αί κύριε, ο Θεός σας έστειλε κ' ήρθατε αυτή τη στιγμή για να βάλετε κομματι μυα-
λό στον άντρα μου που βάλθηκε να χλιασθ το σπί-
τι του. Άκου, εκεί! Πράμα που το λυμπίζεται ο-
ποιος το βλέπει, ελιές μεγαλύτερες από καρύδια, να
θέλη να τίς δώση τζάμπα!

ΘΥΜΙΟΣ—Σ' άκούζουμαι, φίλε μου, στα καλά-
λα των γονέων μου, πώς ή γυναίκα μου ζυλοκρένει
σήμερα; οι ελιές που γίνονται σ' εκείνο το μέρος
δέν είναι, όγτε σάν κουκουναρία, όχι σάν καρύδια.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Είναι και παρ ά είναι, όχι δέν είναι.

ΘΥΜΙΟΣ—Ού! ν' άκούση κανένας εμένα, αλάι-
μονο! Σιγά, σιγά, θα τίς κάμης; και σάν αυγά.

ΜΗΤΡΟΣ—Τέλος πάντων, γειτόνισσα, ό,τι έγι-
νε έγινε: κάμε μου τη χαρη τώρα και πέρασε στο
ρίφι. Άφση! έμένα να κανονίσω αυτήν την ύποθε-
ση, και νασαι ήσυχη που δε θ' άφήσω να πουληθούν
οι ελιές σας παρατίμης

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Όπως γνωρίζετε, μά παρακάτω
άπ' εκεί που είπα δε θέλω να πουληθούν (φεύγει).

ΜΗΤΡΟΣ—Μά για να ιδώ, άδερφε, κ' εγώ
αυτές τίς ελιές που έγιναν άνατολικά ζήτημα. Για
πέστε μου τί τιμή γυρεύει ή νοικοκυρα σου, και τί
τιμή γυρεύεις του λόγου σου; Μπορεί κ' εγώ να τίς
άγοράσω, κ' άς είναι όσες θέλει.

ΘΥΜΙΟΣ—Τι πράμα λεί; να τίς άγοράσης; Μά,
φίλε μου, αυτές άκόμα είναι στην έξοχη στον έλιώνα.

ΜΗΤΡΟΣ—Πολύ καλά, τζανουμ, όπου θέλεις
είναι, φέρτε τίς, κ' εγώ τίς πληρώνω στην τιμή τους.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Η μητέρα μου, ξέρετε, θέλει να
τίς δώσουμε εζήντα παραδες.

ΜΗΤΡΟΣ—Όχι δά τόσο, το παρακάμει. Σε
τέτοια τιμή άκόμα ελιές δέν πουληθήκανε στο
χωριό.

με τη βάρκα και μου τόπε, σάν περνούσε το ρέμα...»

«Μμ... καλά... Στείλε τάγγα να κουκλωθούν,
άμα φάνε... Τάλλα πέντε κοιμάνται βέβαια... —Ός
τι ώρα θάσαι στα σακιά...»

Ωστόσο να λαλήσουν τα μάβρα κουδρια, θαδεά-
σει τάμπαρα και θα πέσουν τα σιδερά, βιάζεται ή
Φώτη και παίρνει τόν άπόθερό της. «Καλόν ύπνα».

Στη σκαλα άκούνεται τώρα ή άλαφριά και γλή-
γορα φέβγα της, ενώ ο γέρο Μπογιαράς άλυχται
με το σακατεμένο στόμα του.

«Καταραμένη σκύλα, που σκάβε με τα νύχια
σου τη γούρνα του σπιτιού μου... Δέ θα τάφισω να
χαρείς άκόμα κι άλλα κουταβιά!...»

Άμα ζυγώνει στο ράφι, τα βαθουλά του ματια
σπιθοβολούν και τανάζει τα χωνεμένα χέρια του
πρός τα πάνου για να δράξη το σκαλισμένο βράδακι
το κλουκουτάει πρώτα κοντά σ'άφρι! κ' έπειτα
σ'εργάζει τάνερωτο και τσουχτερό πιστό στα όρθο-
μένα χείλια του. Ένας θερμός πυρετός τρέχει σ'ό-
λους τούς άκμούς του και το αίμα του βουσκώνει
τώρα και πηδάει μέσα στις σκληραμένες φλέβες του
ανάμενο και πιδ ζωρά.

Θυμάται ξανά τη δύναμη της περασμένης νύ-
χτης του και άρασκελνάζει με τίς ξεράγκιανές του

ΘΥΜΙΟΣ—Δόξα σοι ὁ Θεός, πού βρέθηκε ένας άνθρωπος νὰ δώσῃ τῆς γυναίκας μου νὰ καταλάβῃ.
ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Ὁ πατέρας ὅμως; θέλει νὰ τίς δώσῃ μόνο πενήντα παράδες.

ΜΗΤΡΟΣ—Δὲ μοῦ κάμετε τὴ χάρη νὰ μοῦ φέρετε μερικές γιὰ δείγμα;

ΘΥΜΙΟΣ—Ἐλα Χριστέ καὶ Παναγιά! Τοῦ λόγου σου βλέπω δὲν καταλάβεις ἀκόμα τί συμβαίνει. Βρέ, ἀδελφοῦλη μου, σήμερα πῆγα καὶ φύτεψα μερικὰ φουντάνια καὶ τοῦ λόγου τῆς — ἡ γυναίκα μου, λέω, ἔχει ἡ θυγατέρα μου — τοῦ λόγου τῆς λοιπὸν μοῦ κόβει κάτι ραμπανθόνες πού εἶναι νὰ σπᾶς ἀπὸ τὰ γέλοια. Ὁνειρεύεται δηλαδὴς πὼς ὕστερ' ἀπὸ ἕξη ἐφτά χρόνια θὰ μᾶς δώσουνε πενήντα ταγάρια ἐλιές, πὼς ἐκεῖνη θὰ τίς μαζώξῃ, πὼς ἐγὼ θὰ τίς φορτώσω, καὶ πὼς ἡ μικρὴ θὰ πᾶν νὰ τίς πουλήσῃ στὴν ἀγορὰ, καὶ πὼς δὲν τὸ βρίσκει ἀσυμείδητο, λέει, νὰ ζητήσῃ ἐξήντα παράδες τὴν ὁκά. Ἐγὼ τῆς εἶπα πὼς τόσα εἶναι πολλὰ, ἐκεῖνη εἶπε δὲν εἶναι, κ' ἔτσι ἄναψε ὁ καυγᾶς. Καταλάβεις;

ΜΗΤΡΟΣ—Ἐγὼ καταλάβα ἕνα πρῶμα μόνο, πὼς θαρροῦσα, πού ἔρθα στὸ σπίτι τοῦ γείτονά μου τοῦ Θύμιου, καὶ βλέπω πὼς βρίσκουμαι σὲ φρενοκομεῖο. Εἶδα πολλοὺς νὰ μαλλώνουν, ἄνθρωπος εἶσαι, τί θὰ πῇ, μὰ ὅχι καὶ γιὰ μιὰ τέτοια αἰτία. Οἱ ἐλιές ἀκόμα δὲ φυτεύτηκαν καὶ ἡ μικρὴ πού θὰ πουλήσῃ τὸν καρπὸ πῆρε ἀπὸ τώρα τὸ μερτικό τῆς.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—(Μὲ παράπονο) Εἶδατ' ἐκεῖ ἀλήθεια παράξενα πράματα!

ΘΥΜΙΟΣ—(ἀγκαλιζώντας μὲ τὸνα χεῖρι τὴ Διαμάντω) Μὴ κλαῖς, κορίτσι μου. (Στὴν Μητέρα) Δὲν ξέρεις, γείτονα, τί χρυσὸ παιδί πού εἶναι ἡ Διαμάντω μου. Ὀνόμα καὶ πρῶμα. (Στὴ Διαμάντω) Αἰντε, τσούπρα μου, τώρα, σῦρε βαλε τὸ τραπέζι, κ' ἀπὸ τίς πρώτες ἐλιές πού θὰ πουλήσουμε θὰ σοῦ κάμω ἕνα φουστάνι.

ΜΗΤΡΟΣ—Γεῖά σου, γείτονα.

ΘΥΜΙΟΣ—Πολλά τὰ ἔτη σας.

ΜΗΤΡΟΣ—(φεύγοντας) Μὰ τὴν ἀλήθεια, βλέπει κανένας στὴ ζωὴ του πολλὰ παράξενα, μὰ αὐτὸ πρέπει νὰ νὰ ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια. Οἱ ἐλιές ἀκόμα δὲ φυτεύτηκαν καὶ μαλλώνουν σὲ τί τιμὴ νὰ πουλήσουν τὸ μαζούλι τους. Ἄγνωστα κ' ἀγύφανα καὶ στὸν πλακὸ ἀπλωμένα!

(Κατὰ τὸ Lope de Rueda)

ΑΡΤΩ ΠΡΟΓΤΑ

ἀριδὲς τὰ κοῦφια σανίδια τῆς κἀμαρας. Νόγαε! πὼς θὰ μπερῶσε νὰ πετάξῃ πέρα ἀπὸ τὰ κορφοβούνια τῆς πατρίδας σου, κατὰ τὴν κόκκινη μὴλιά καὶ κατὰ τὸ δῦμα τοῦ λειψοῦ περγαριῦ. Τὸ κοῦφάρι τοῦ ὅμως ἀποσβολώνεται καὶ σκύβει τώρα πάνου στὴ σάλα, σὰν κατεβαίνει πᾶνάλι καὶ προσεχτικά.

Σὲ λίγο θαρνίζεταί: πάλι ἀνάμεσα στὰ γεραμένα δέντρα πού τὰ νανοῦρίζει ἡ πεγγαρόφωτη νυχτιά καὶ τὰ ξυπνάει ὁ ἄνεμος. Καὶ ἀπὸ πίσω τὸ φιλακάκυλα, ἡ Ἀράφα, τὸν ἀκλουθεῖ σὰν ἕνας σφοδριωμένος ἄσχιος καὶ δὲ σώνει νὰ κουνάει τὴ φουντωτὴ νουρά τῆς καὶ νὰ τοῦ γλείφει τὰ δάχτυλα.

Δ

Ἡ λαμπάδα τοῦ καναλιῦ βαράει ἀφρισμένη πάνου ἀτὰ χουλάρια; τὰ δρόαχτι στροφουρνάει καὶ κλῶθει τὴ μὴλοπετρα καὶ τὰ λεσμένο γένημα πασπαλώνεταί: ὀλοῖνα μέσα στὸν πόθο.

Οἱ ζυλένιοι στύλοι ἀγγίζου τὴν καπνισμένη σκεπή καὶ σαλαγιοῦνται καὶ τρίζουνε μερότονα ὅλο τὸ χροῖο ὃ τῆπος ἀρροβόλαει ὀλόγυρα, τόσο πού οἱ ἀγωγιάντες πού πεζίδουν νά λένουν χοντραίνουν τὴ φωνὴ καὶ μιλοῦνε δυνατά.

Ὡστόσο ἡ φαμίλια τοῦ μωλὸν λένε πὼς εἶναι ξεκουραμένη.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΜΗΒΡΑΙ

ΕΝΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Τὴν περασμένη Παρασκευὴ τὸ βράδυ, ἐνῶ ἐδιδάσκοντο οἱ ὑπάλληλοι(II) τὰ φύλλα τοῦ «Νουμά» καὶ γράφανε τίς διδασκὰς ἀντρώδες, συνεδρίασε ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ βγάλει τ' ἀποτελέσματα ἑνὸς διαγωνισμοῦ. Ὁ λόγος δὲν εἶναι οὔτε γιὰ τὸν Παντελεῖο οὔτε γιὰ τὸ μακαρίτη τὸ Λασσάνειο. Τὸ μόνο κοινὸ σημεῖο πού ἔχουν αὐτοὶ μὲ τὸ δικό μας εἶναι ὅτι κ' ἐκεῖ καὶ ἐδῶ στεφανώνονται οἱ περισσότερο ἀγρόματοι.

Λοιπὸν ὅποιος ἔχει κάνει τοὺς πῖο πιτυχημένους βαρδαρισμούς, αὐτὸς θὰ πάρει τὸ βραβεῖο.

Τὴν ἐπιτροπὴ ἀποτελοῦσαν ὁ διευθυντὴς τοῦ «Νουμά» ἕνας συνεργάτης καὶ ἐγὼ πού εἶχα τὴν τιμὴ νὰ διορισθῶ εἰσηγητής.

Μ' αὐτὴ λοιπὸν τὴν ιδιότητα γράφω τ' ἀποτελέσματα σήμερα, ἀφοῦ πρῶτα βεβαιώσω τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἔβαλε ὅλα τῆς τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ φανῇ ἀμερόληπτη.

Νομίζουμε ὅμως ὅτι θάταν ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσουμε μὲ λίγα λόγια τὸ πνεῦμα τοῦ διαγωνισμοῦ.

Ἐπειδὴ στὴν πολιτεία μας, τὴ δοξαμένη Ἑλλάδα πούχει τοὺς καλύτερους προγόνους τοῦ κόσμου, συνειθίζον πάντα νὰ ἐχτιμῶν τις ἀσυνταξίες καὶ νὰ θεωροῦν ἐπίσημα πρόσωπα ἐκείνους πού τίς ξεφουρνίζουν μὲ τὸ σωρὸ, κ' ἔπειδὴ μπορεῖ μερικοὶ κακότητες νὰ μὴν ἀπόχτησαν ἀκόμα τὴ φήμην πού τοὺς ἀξίζει, γιὰ τοῦτο ἀποφασίσε ἡ διευθύνσις τοῦ «Νουμά» νὰ διοργανώσῃ ἕνα τέτιο διαγωνισμὸ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ προσφέρει μεγάλες ὑπερσείες στὸ ἔθνος.

Ὅροι τοῦ διαγωνισμοῦ.

Α'. Χρειάζεται ἀσυνταξία.

Β'. Νὰ εἶναι τυπωμένη εἴτε σ' ἐφημερίδα εἴτε σὲ βιβλίον.

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο μᾶς ἐμποδίζει — καὶ εἶναι κρίμα μεγάλο — νὰ βραβεύουμε ἕνα δάσκαλο πού γράφει σ' ἕνα δελτάριο «Θερμοτάτας εὐχᾶς ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τοῦ Πάσχατος».

Τὸ δελτάριο βρίσκεται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» κ' ὅποιος ἔχει ἐπιθυμία ὡς κοπιᾶσει νὰ τὸ ἴδῃ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προφίτησε πὼς γλήγορα θὰ γείνῃ ὁ δάσκαλος «σοφὸς καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων». Καὶ τώρα ἀρχίζοιμε τὸ «ξεδιαλεχτὰ κεινὼν πού σύμμορφώθηκαν μὲ τοὺς ὅρους».

Αὐτοὶ χωρίζονται εἰς δύο τάξεις. Στὴν ἐφημερίδα καὶ στὰ πρόσωπα.

Ὅσο γιὰ τίς πρώτες εἶναι δίκιο νὰ ποῦμε ὅτι

Ἡ νὰ μωλὸν παρτάει μὴ ψιχὰ τὸ παντοῦν χτένισμά τῆς καὶ σηκώνεται γὰ νὰ γείνῃ ξανά ταμπάρι μὲ τὰ ἔξω σπειρία. τὰ καρδιά λαχόνια τῆς σιούνται, σὰ νὰ ζυγαζοῦνται.

Σὰν ἀπιδῶνεται στὴν ἀναποδογυρισμένη κρουπὰ, ἀκροπᾶει πάλι δλόγυρα στὸ σκυμένο κεφάλι τὰ χρυσόκκινα μαλλιά τῆς καὶ ἀπὸ πίσω τὸν κυματιστὰ καὶ νότια σὰν τὰ χρυσονήματα τοῦ ἡλίου. Τὰ κερῖνα καὶ στρογγυλωτὰ τῆς χερῖα ἀνέδοκατέβαινουνε βερνοντάς ἀπὸ πάνου ὡς κατὰ τὸ κοκαλένιο χτένι καὶ οἱ ἀντηλίες πού πλημυροῦν ἀπὸ τὰ κερῖνα εἶχα στὴν κόχη τὴ χλωμοφύγγουνη μαγεμένη.

Κάποτε τινάζει τὰ πλοδοτὸ μέτωπό τῆς πρὸς τὰ πίσω καὶ ὀρθοκαθεταί στὴ ραχοκοκαλία τῆς: τὰ οὐρμασμένα στήθια τῆς πετάχονται τότες ὀμπρὸς ὀλοστρογγυλά κ' εἶναι μιὰ ἐδολογημένη χαρὰ πού θυμάει τὴ γόνιμη νιότη. Τὸ λουσμένο κορμί τῆς εἶναι τώρα καθαριὸ καὶ λαγαρό σὰν τὴν ἄσπρη πέτρα πού τὴν πλένει τὸ νερὸ τῆς βρύσης καὶ τὰ γέρι μοσκοβολάει γύρω τῆς τὴ μυρουδιά τοῦ πόθου καὶ τῆς σάρκας. Τὰ σταχτοπράσινα μεγάλα μάτια τῆς βασιλεύουν κάθε λίγο διψάσμενα μέσα στὴς βαθουλωμένες κώχες καὶ τὰ παλὰ μάτοφύλα χαλιπώνουν κάθε τόσο λιγωμένα. Καημοὶ ζωεροὶ τὴν κολάζουν κ' ἕνα κύμα φουσκάνει τὸ χιονάτο κόρφο καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ παίρνει τὴν ἀνάσα πῖο γοργή.

παρουσίασαν πλούσιο ὕλικὸ καὶ νὰ τονίσουμε ὅτι διακρίνονται γιὰ τὰ πρωτότυπα μαργαριτάρια.

Ὅλες ὅμως τίς ξεπέρασαν καὶ Ἀθῆναι! ἐφημερίδα καθημερινὴ δεκάριχη πού τὴ διευτύνει μὲ ἐπιτηδεύοντα μέγαν ὁ κ. Γ. Πῶπ litterateur—calambouriste.

Ἀραδιάζουμε μερικὰ τραδηγμένα ἀπὸ τίς «Ἀθῆνας».

«Δὲν ὑπῆρξεν οὐδέποτε».

«... ἀπὸ φανίζετο»

«... δι' ὧν μετράται ὁ πολιτισμός».

Τὰ 3/4 τῆς ἀλλοιώσεως ταύτης ὁ φ ε ἰ λ ε τ α ἀποκλειστικῶς ἐκ καθαριότητος τῆς πόλεως, συνεπεία τῆς ὁ δ ο σ τ ρ ὠ σ ε ω ς τ ὶ ν ὁ δ ὶ ν.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐθαύμασε τὴ μεγάλη ἐπιτυχία τῆς ἐφημερίδας καὶ τῆς δίνει τὸ Α' βραβεῖο, δίπλωμα τιμητικὸ καὶ 1000 ρούβλια ἀπὸ αὐτὰ πού μᾶς ἐστειλε τώρα τελευταῖα τὸ Πανδλαυδιστικὸ κομιτάτο.

Ἀπὸ τὰ ἄτομα πρῶτος ἦρθε ὁ κ. Προφαντόπουλος. Κι' αὐτὸς παίρνει δίπλωμα τιμητικὸ κ' ἕνα συνταχτικὸ τοῦ Κατεδαίνῃ χρυσοδεμένο.

Αὐτὰ εἶναι τ' ἀποτελέσματα. Σὲ λίγο καιρὸ θὰ ξαναγίνει ὁ διαγωνισμὸς καὶ αὐτοὶ πού βραβεύτηκαν θὰ εἶναι hors—conco γιὰτὶ τότε εἶναι ζήτημα ἂν ὁ ἀφίσουν ἄλλον νὰ νικήσῃ.

Γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴν

Ὁ εἰσηγητὴς

ΒΑΡΒΑΡΟΔΙΚΗΣ

ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου Νουμά,

Βλέπεις, πού πρόθυμα δέχομαι τὴν εὐγενειὰ σου πρόσκληση — καὶ μπορούσα νὰ μὴ τὴ δεχθῶ; — κ' ἔρχομαι στὸ μικρὸ σου σαλονάκι γιὰ πρώτη φορὰ νὰ τὰ ποῦμε. Πόσο ἀγαπᾶς τοὺς Κορφοὺς, τὸ χαριτωμένο μας νησάκι, γιὰ νὰ θέλεις νὰ σοῦ μιλῶ γιὰ κείνο, πάντα γιὰ κείνο. Δὲν ἔχεις ἄδικο, γιὰτὶ καὶ μεῖς ὅλοι δῶ πολυαγαπάμε τὸ Νουμά.

Κορφιατικὲς λοιπὸν κουβέντες! Μὰ κρίμα! μὲ πόσο πόνο θ' ἀρχίσω, γιὰτὶ θὰ σοῦ μιλήσω γιὰ κάτι πού μοῦ πλάκωνει τὴν καρδιά, καὶ πού πρέπει νὰ τὸ πῶ, γιὰ νὰ ξεσκάσω.

Θὰ διάβασες πού ὁ πρόξενος τῆς Αὐστρίας, ἔγραψε στὴν Κυβέρνησίν του νὰ ἐμποδίσῃ κάθε κορίτσι νὰ πατήσῃ στοὺς Κορφοὺς, γιὰτὶ ἐδῶ βρίσκονται ἄνθρωποι, πού πουλοῦνε τὴν τιμὴ καὶ τὴν ὁμορφιά τῶν

Στοχάζεται πάλι τὴ σκληρωμένη ζωὴ πού περνάει τώρα καὶ τὸ μυαλό τῆς φουρτουράει στὰ πρῶτα χαμένα χρόνια, ὅταν ἀκόμα εἴτανε γελοῦμένη κοπέλα τοῦ χωριοῦ καὶ ἀνέμενε τὰ ξέπλεγα χρυσόμαλλα πάνου ἀπὸ τὰ στάχια τοῦ ἡλιοπυρρωμένου κάμπου.

Ἐστὶν ὁ πού φρέχεται μὲ τὴν ἡλικίαν βέτομουρα ζάρινα μιὰ θερμὴ χαράγῃ καὶ λαχταροῦσα σὲ ἀνατρίχιασμα πού περνοῦσε τίς καλαμιές τῶν θερσιμένων πιά χωραφίων. Καμὰ γαλιάντρα μελαχιδίστρα σταματοῦσε τὴ ματιά μου ἀνάμεσα στὰ γυαλιστερὰ σῶβλια καὶ σάλεβα λίγο τὰ πείραχτο κορμί μου σὰ νὰ νογούσα πὼς τὰχα κ' ἐγὼ εἶμαι κατὶτι κ' ἀπὸ τὸ τὸ κατὶ στοχάζομαι πὼς δὲν εἶχαν τίποτα ἀκόμα. Οἱ πετιλιώχοι χάνονταν σὰ ὀφθαλμοὺς μέσα καὶ ἀρροβόσαν δλόγαρα τραγούδια. Πέρα πέρα οἱ ἄλλες σταχυολογίστρες ἀνασκουμπωναν τίς ποδιές καὶ σιούνταν μεστωμένες καὶ δροσάτες. Τὸ βράδι θὰ τέλειωναν τὸ μαζώμα καὶ ἀναμίνες θὰ γυρνοῦσαν στὰ χαμηλὰ καλυδοσπινὰ. Ἐνὰς πρωτόφαντος πόθος γλιστροῦσε μέσα ἐπὶ τὸν ἀδάμαστο κόρφο μου καὶ ἐφηνιάζομαι πὼς κόμπιαζε ὁ λαϊκός μου καὶ φούσκωνε χωρὶς λόγο. Ἄλλες ἦσαν καὶ ἐγὼ μεθοῦσα...».

(Στ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΔΣ